Mpr nr. A009029 - - Dato : 18590315
Forfatter:
Emnegruppe: Gaslevering

Tekst: Gas. Forinden videre foretages i anledning af vedlagte hertil indkomne andragende, hvori det Danske Gaskompagnis Hovedbureau fremsætter tilbud om helbredelsesanstaltens forsyning med gas fra Aarhuus gasværk, skulde man tjenestedligst udbede sig Direktionens ytringer ved det Indesluttedes tilbagevendelse behageligen meddelte.

http://museum-psyk.dk/admin%20htm-asp/Kasser/A%20009/1HTML/009-029.htm

Dm 17/3 59

009-029

Institsministeriet.

Kjöbenhavn d. 15 Marts 1859.

Forinden Videre foretages i Anledning af vedlagte hertil indkomne Andragende, hvori det danske Gasiompagnies Hovedbureau fremhætter Tilbud om Helbredelsesanstaltens Forsyning med Gas fra Aarhuus Gasvæk, skulde Man tjenstligst udbede sig Directionens Yttringer ved det Indeslutte des Tilbagehandelse behageligen meddeelte.

P. M. V.
Leuning.

Fleurs

Directionen for den nærrigste Helbredelsesanstalt for Sindssyge.

ca 29/1859 cf. 24/1857 og 98/1861

Hamburg. 23 Juli 1860.

Sr Wohlgeboren
Herrn Professor Selmer

Laut Abrede mit Herrn Professor Meldahl bin ich damit beschäftigt Project und Anschlag für die Gas- und Wasserversorgung der Irren-Anstalt bei Aachen auszuarbeiten.

Da es nun mein Wunsch ist einen möglichst zweckentsprechenden Vorschlag zu machen, so möchte ich mir erlauben Ew. Wohlgeboren zu bitten die anliegenden Grundrisse der Anstalt durchzusehen, in welchen die vorläufig projectirten Gasflammen mit

gelben Kreuzen und die Wasserhähne mit

blauen Kreuzen

bezeichnet sind, und mir Ihre Ansicht mitzutheilen

1. ob an einzelnen Stellen Flammen gespart werden können (was dringend wünschenswerth ist um die Sache nicht zu theuer werden zu lassen) und

2, ob etwa in einzelnen Localitäten noch mehr Flammen als angedeutet erforderlich sind.

Hiezu erlaube ich mir die Bemerkung, daß ~~wo~~ die Lage der Flammen in den einzelnen Localitäten ob Hängelampe in der Mitte, anderwo oder Wandarm gänzlich Ihrer nähern spätern Bestimmung überlassen bleibt, für jetzt handelt es sich nur darum die Zahl der Flammen bis auf 20-30 Sp genau zu bestimmen, damit nicht bei wirklicher Ausführung zu große Differenzen entstehen.

Für die Wasserhähne gelten nahezu dieselben Bemerkungen, im Plan ist jede Abtheilg auf dem Corridor und außerdem die kleinen Nebenküchen versorgt; im Wesentlichen dürfte dies genügen, aber auch unbedingt nothwendig seyn.

Indem ich Ew. Wohlgeboren bitte diese Bemühung freundlich entschuldigen zu wollen, empfehle ich mich Ihrem wohlwollenden Andenken und zeichne mit besonderer Hochachtung

Ihr Ergebenster

Chr. Timmermann

P. S.

Ungeachtet ich von Herrn Jörgensen nicht darüber benachrichtigt bin, so hoffe ich doch, daß die Maschine mit Zubehör, welche bereits am 4 July pr. Dampfschiff via Corsöe von hier abging, glücklich in Aarhuus angelangt ist. Mit dieser Sendung ist alles Material meines Accords zur Stelle und in Händen der Königl. Commission und bitte ich deshalb die vom 2ten Termin, wegen dieser restirenden Sendung noch einbehaltenen 1000r R. M. mir gelegentlich remittiren lassen zu wollen.

Ew. Wohlgeboren Ergebenster

Chr. Timmermann

Irrenanstalt bei Aarhuus

Gasbeleuchtung.

Nach Maaßgabe der detaillirten Pläne, welche jede einzelne Flamme zeigen, sind für die Beleuchtung der ganzen Anstalt ℳ 500 Flammen erforderlich.

Davon brennen voraussichtlich ℳ 440 Flammen bis 9 Uhr Abends
ℳ 60 do die ganze Nacht.

Von Dämmerung bis 9 Uhr Abends sind pr. Jahr — 1000 Brennstund.
Von Dämmerung bis Morgen sind pr. Jahr ℳ 4000 do.

Demnach wird der Gas-Consum betragen:

440 Flammen à 1000 Stdn. à 4 Cbfß — — 1760.000 Cbfß.
60 do à 4000 " à 4 Cbfß — — 960.000

Total 2720.000 Cbfß.

Die Anlagekosten der Leitung in den Gebäuden und Höfen würden incls. Lampen und allem Zubehör betragen etwa.
12–15000 r R. M.

Rechnet man nun, daß, wie es abseiten der Danish gas company offerirt ist, das Gas zu 2 r 4 ß pr. 1000 Cbfß gegeben wird und rechnet man ferner 5 % pr. Anno Zinsen des Anlage-Capitals, so ergiebt die Ausgabe für Beleuchtung wie folgt:

2720 Mille Gas à 2⅔ — Rthlr. 7253.2
Zinsen des Anlage Capitals ℳ 746.4

mit 3 Cbfß Brenner vor allenfalls zulässig resp. 6000 r u. 4000 r pr. Jahr.

Total Rthlr. 8000.—

Rechnet man dagegen, daß für den Dienst der Anstalt ein eigenes kleines Gaswerk gebaut würde, so würde dies ein Anlage-Capital von 25–27000 r R. M. erfordern also zusammen mit der Hausleitung ℳ 40.000 r zu verzinsen seyn.

Beträgt der Consum wie oben 2720.000
so ist der Verlust höchstens 280.000 } demnach die erforderliche Production

3,000,000 Cbfß wozu höchstens 750.000 ℳ Kohlen gebraucht werden.

Hiernach folgt:

Ausgabe f. 3000 Tonnen Kohlen — ℳ 3000 r
f. 1 Heizer und 1 Mann f. d. Nacht — 600.
f. Retorten und Unterhaltung — 600.
f. Kalk und Reinigungsmaterial durch Verkauf des Theers zu decken
f. Zinsen von 40000 r à 5 % — 2000 r

Total-Ausgabe Rthlr. 6200 r

Einnahme für zu gewinnende Cokes — 1200 r

Total Einnahme r 1200 r.

Demnach Kosten der Beleuchtung bei eigener Fabrik Total. 5000 r

Wenn wirklich die angenommene große Flammenzahl erforderlich ist dürfte dieser Zustand näher zu erwägen seyn.

Aarhuus. 19 Dec. 60.

Chr. Timmermann Jgr.

DET DANSKE GASCOMPAGNIE'S HOVEDCONTOIR.

Flensborg, den 14de April 1860.

Den ærede Direction har i behagelig Skrivelse af 4ds meddelt mig, at Justitsministeriet har anset det for rigtigt at Forslaget om Anstaltens forsyning med Gas fra Aarhuus Gasværk optages i Udkastet til Anstaltens Budget for Finantsaaret 1861/62 for at kunne forelægges Rigsdagen og i den Anledning har da den ærede Direction i en anden Skrivelse af samme Dag anmodet mig om at give Anvisning paa en Mand, til hvem Directionen kunde henvende sig for at faae paalidelige Beregninger og Oplysninger om Bekostningerne ved Indlæggelsen i Anstalten af Gasledningerne og om den eventuelle aarlige Udgift til Gasbelysningen. —

I Anledning heraf skal jeg tillade mig at bemærke, at Compagniets Ingenieur, Herr Edwards, i Begyndelsen af Mai vil indtræffe i Aarhuus for at undersøge forholdene ved Helbredelsesanstalten og meddele den ærede Direction de forlangte Oplysninger. —

Ærbødigst
for Hr Justitsraad Poulsen
Theodor Slagen
ad 29/1859

Til
Directionen for Helbredelsesanstalten
for Sindssyge ved
Aarhuus. —

DET DANSKE GASCOMPAGNIE'S HOVEDCONTOIR.

Flensborg, den 16de Mai 1860.

Foslagt har jeg den Fornöjelse at tilstille den ærede Direction et Overslag over Omkostningerne ved de Rör, Fittings etc., som ville medgaa til Gasindlæget i Felbredelsesanstalten. —

Flammernes Antal er i Henhold til en Calcule af Anstaltens Bestyrer beregnet til 225 Flammer for de ældre Bygninger og 1/2 Gange saamange for de nye eller ialt 562 Flammer. —

Jeg vilde foreslaae som det mest Œconomiske, at der midt igjennem Gaarden lægges et 3" Hovedrör, som derfra fortsættes med et 2" Rör med 4 Forgreninger af 1 1/2" Diameter til forsyningen af de 4 Sectioner af Sygeværelser. —

Dersom det maatte önskes, kan det blive arrangeret saaledes, at 1 Maaler registrerer hele Gasforbruget i Anstalten; men det vilde dog være at foretrække at benytte flere Maalere, saaledes som angivet i Overslaget. —

Naar Gasforbruget i de nye Bygninger calculeres i Lighed med Gasforbruget i de ældre Bygninger, vil Brændetimernes Totalantal udgjöre 372,675 — og beregnes disse a 3 Cubikfod pr Time, vilde det aarlige Gasforbrug andrage 1,118,000 Cubikfod. —

ad 29/1859.

Men da det muligen vil være nödvendigt, at enkelte Brændere skulle give et stærkere Lys f: Ex i Gangene, formener jeg at det hele aarlige Forbrug vil kunne anslaaes til 1,200,000 Cbfod.
Maalernes Antal vil udgjöre 12 saafremt der opstilles Maalere i hver af de forskjellige Bygninger for sig, men det kan arrangeres saaledes, at et Antal af 6 Maalere er tilstrækkeligt, og jeg vil anbefale at Maalerne istedetfor at kjöbes af Helbredelsesanstalten blive paa sædvanlig Maade tagne i Leje mod en aarlig Afgift.
Maalerne vedblive derved at tilhöre Compagniet, der overtager disses Vedligeholdelse for egen Regning.
Lejen af Maalerne for et Aar vil udgjöre:

for en	80	Blus	18	Rbl		
"	" 20	"	10	"	4	ß
"	" 10	"	4	"	"	
"	" 5	"	3	"	"	
"	" 3	"	2	"	3	ß
"	" 2	"	2	"	"	

Foretrækkes dette Arrangement fremfor at kjöbe Maalerne, vil Overslagets Totalsum formindskes med 820 Rbl og altsaa udgjöre 5661 rbl " ß 2 f.
Siden mit Ophold i Aarhuus har jeg tilfældigvis talt med Helbredelsesanstaltens Bygmester, og denne anmodede mig om paa Overslaget at

optage Omkostningerne ved Anbringelsen af 10 Brændere til Kogning af Vand og 4 Brændere til Opvarming af Bade. — De förstnævnte Brændere ville fortære omtrent 5 Cbfod Gas i Timen og hver Cubikfod vil bringe 1 Kande Vand i Kog. Brænderne til Opvarming af Badene vil ved et forbrug af 30 Cubikfod Gas opvarme 200 Potter Vand til mindst 20°. —

Ved et saa stort Etablissement, som Helbredelsesanstalten vilde det efter min Formening være fordelagtigt ogsaa at benytte Gas til Kogning. I Overslaget er der Intet beregnet for at gjennembryde og atter istandsætte Murene. —

Erbödigt

Samuel Edwards

Til

Directionen for Helbredelsesanstalten for Sindssyge

ved

Aarhuus.

Summa.

Kobberjernrør 3" – 250 Fod á 3 ℔ 8 ℔	Rbl	145.	5.	"
do. 2" – 150 " á 3 ℔ 4 ℔	"	81.	1.	8.
Smedejernrør 1½" – 580 " á 2 ℔ 1 ℔	"	199.	2	4.
do. – 1¼" 4100 " á 1 ℔ 12 ℔	"	1195.	5.	"
do. – 1" 2735 " á 1 ℔ 4 ℔	"	569.	4.	12
do. – ¾" 500 " á " 14 ℔	"	72.	5.	8.
do. – ½" 300 " á " 13 ℔	"	40.	3	12
do. – ⅜" 200 " á " 11 ℔	"	22.	5.	8.
do. – ¼" 5555 " á " 10 ℔	"	578.	3.	14
Tømr. 1½" – 4 ℔	á 5 ℔ – " ℔	"	3.	2
Løbningsrør 1¼" – 16 "	á 3 ℔ 12 ℔	"	10	"
do. 1" – 16 "	á 2 ℔ 24 ℔	"	5.	4.
Tømr. og Forbindelsesstk. 1½" 4 ℔	á 5 Rbl	"	20	"
Løb og Løbrør 408 ℔	á 12 ℔	"	51.	"
Krøger 1720 ℔		"	35.	5.
Messinghaner 80 Slds – 4 ℔ –	á 144 rbl	"	576.	"
" 20 " – 2 " –	á 44 rbl	"	88.	"
" 10 " – 3 " –	á 32 rbl	"	96	"
" 5 " – 1 " –	á 24 rbl	"	24	"
" 2 " – 1 " –	á 20 rbl	"	20	"
" 2 " – 1 " –	á 16 rbl	"	16	"
Svinglanzetter st. 162 ℔	á 3 rbl	"	486.	"
Klinn Do. for 28 Slds 24 "	á 5 rbl	"	120	"
Do. med Messe og Skrue 20 ℔	á 10 rbl	"	200	"
Spindelhaner 3 Slds – 4 ℔	á 30 rbl	"	120	"
Bøjninger 3 Slds – 73 ℔	á 1 rbl	"	73	"
Forsk. Lys – 230 ℔	á 3 ℔	"	115.	"
Indst. Grundbræt med Fjeder 300 ℔	á 1½ rbl	"	450.	"
Hjørnevinkler og Hjørnebræt 14 ℔	á 18 rbl	"	252	"
550 ℔ Blokke	á 1 ℔ 8 ℔	"	137.	3.
Arbejdsløn for Rørenes Lægning 1 rbl pr. 25 Fod		"	575.	"
Maling, Olie, Fjernis etc.		"	100	"
	Rbl		6481.	" 2

Heraf gaar ab for Arbejdet udført af Arbejdsmænd:

10 Grundere for Vandledning a 6 rbl		"	60	"
4 do. – " af varmen Vand til Legemet				
á 70 rbl		"	280	"
	Rbl		6821.	" 2.

Til
Hr. Justitsraad Poulsen
Ridder af Dannebr.
Flensborg

4 Apr. 1860

Med Hensyn til at Justitsmini-
steriet, ~~under 26 Fm. har~~
ifølge dets Skrivelse til Direk-
tionen af 26 Fm. har ansaet det
for rettest at forslaget om
Afsluttens Forsyning med Gas
fra Aarhus Gasværk opsages
i Udkastet til Budgettet for
Finansaaret 1861/62 og der
ledsages af forneden Forklaring
om Bekostningerne for at
den derved foraarsagede større
aarlige Udgift til Belysningen
kan blive underkastet Behandling
i Rigsdagen, tillader man ~~Direktio-~~
~~nen~~ sig herved at anmode om
deres Velbaarenheds Assistence
idet man nemlig tør forvente at de vilde
~~[illegible]~~ at give Direktionen
Anvisning paa en her i Morgaden
boende Mand til hvem ~~man~~ den
kunde henvende sig for at erholde
paaledelige Beregninger og Ops-
lysninger, saavel over Bekost-
ningerne ved Indlægelsen af selve Gasledningerne
med hvad dertil hører i Byggnad-
gerne, som over ~~det aarlige~~
~~Gasforbrugs Størrelse~~
hvad Gasbelysningen aarlegen
vil komme til at koste. —

ad 29/1859.

Til

Det danske Gasæmgrynes v. Kleinberg.

4 Apr. 1860

Direktionen skulde af undlade hvorved at underrette Kommunen om, at afkorat dettes sidste Forslag af 15 Febr. d. Aa. angaaende Betalingens Fastsættelse for det aarlige Gasforbrug v. Agstelten, ledet dertil fra Aarhus Gasværk, ~~for~~ med Brevelse herfra af 6 Marts, hvorværet indstillet til Justitsministeriets Afgjørelse her dette under 26 f. Mn. tilmeldt Direktionen, at sagnedt Ministeriet vel kunde være tilbøjeles til at indgene gaa et af de fra ~~Gas~~ Kommunen sidst fremkomne tvende Forslag, om Gasforbrugen, saa ~~man~~ har det dog fundet Betænkelighed ved at tropfe en Foranstaltning af denne Art, der vil medføre en ikke ubetydeles Merudgift paa Belysningscontoen, under Rigsdagens Samtykke, og derfor anmodet Direktionen om at afstage Forslaget ~~om Gasforbrugen~~ derom ledsaget af hvorvidt Forklaring v. Udkastet til Aarstaltens Budget for Finansaaret 1861/62 —

ad 29/1859

Justitsministeriet.

Kjöbenhavn d. 26de Marts 1860

Efterat Directionen i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 23de Januar d. A. havde tilskrevet det danske Gascompagni i Flensborg, at Man vilde gaae ind paa Sammes henneste Tilbud om at forsyne Helbredelsesanstalten for Sindssrage i Nørre Jylland med Gas mod en Betaling af respective 2 Rd 5 ß 8 ß og 2 Rd 4 ß pr 1000 engelske Cubikfod, naar Maximum for det Quantum, for hvilket den høieste Betaling skal erlægges, nedsættes til 700,000 □' aarlig Forbrug og derhos de af Professor Meldahl i hans Skrivelse af 5te November f. A. fremhævede Vilkaar iagttages, har det nævnte Gascompagni i en med velbemeldte Directions behagelige Erklæring af 6te d. M. hertil indsendt Skrivelse erklæret ikke at kunne indrømme den forlangte Nedsættelse, men derimod yttret sig villigt til at fastsætte Betalingen saaledes at der

for de første 500,000 □' Gas beregnes

2 Rd 5 ß 8 ß pr 1000 □'

for de næste 500,000 do — do — 2 Rd 5 ß " " "

og for hvad der forbruges over 1 Million

□' Gas . . . . . 2 Rd 3 ß pr 1000 □'

Foranlediget heraf skulde Man tjenstligst melde, at Ministeriet vil kunde være tilbøieligt til at indgaae paa et af de fra Gascompagniet fremkomne Forslag, og da

ad 29/1859.

nærmest det, hvorefter der i Tilfælde af Forbrug under 1 Million Cubikfod skulde hvares 2 Rd 5 ß 8 ß pr 1000 □', og i Tilfælde af et større Forbrug 2 Rd 4 ß pr 1000 □', men at Man maa finde betænkelighed ved at træffe en Foranstaltning af denne Art, der vil medføre en ikke ubetydelig Merudgift paa Belysningscontoen, uden Rigsdagens Samtykke, og skal Man derfor lige tjenstligst anmode Directionen om at optage dette Forslag med fornøden Forklaring i Udkastet til Anstaltens Budget for Finantsaaret 18 61/62.

[illegible]

[illegible]

Til

Directionen for Gulbredelsesanstalten for Sindssvage i Nørre Jylland.

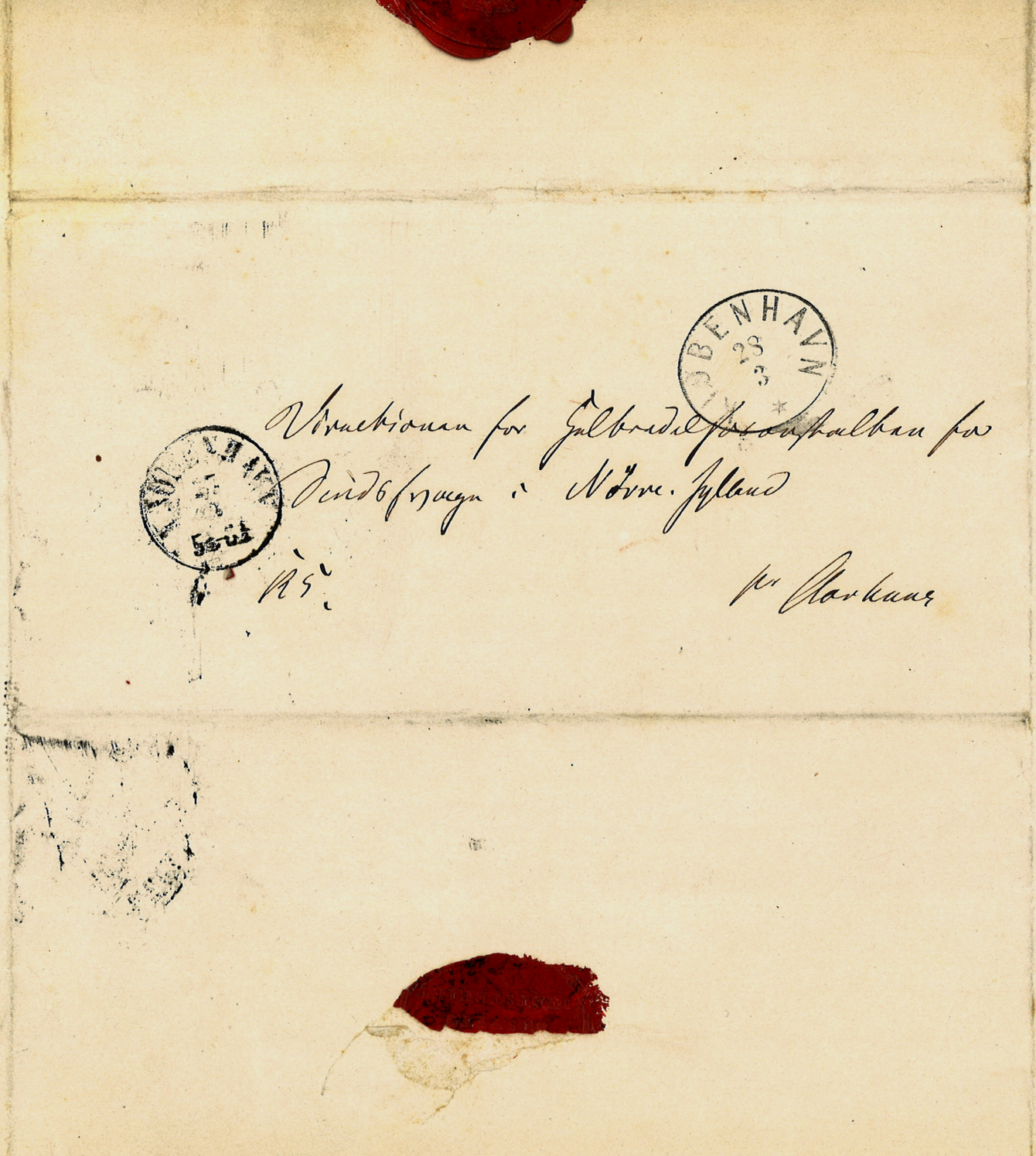

KJØBENHAVN
28
3

Virectionen for Gulbredelforanstalten for
Sindsfrvagn i Nørre-Jylland

Rs.

pr Clarkuus

24 Febr. 1860

Til Direktionen!

Hermed til Underskrift
1) Skrivelse til Ministeriet angaaende Begjærelsesspørgsmaalet.
2) d° til d° om Rester af de for vor til Byggeriet bevilgede Penge. Det saer vel bedst ud at vente med denne Rekrutsilion til Sani Maaneden

Endvidere folger
3) Gaasegen med Concept til en Skrivelse til Ministeriet som jeg vel bede Dhrer først at gjennemsen. Da det nu dre blot gjelder om at erholde Ministeriets Sanktykke til Compagniets Tilbud af 15 Febr. (som vel men folge med) men om at faae en saadan Bemyndigelse at vi kan afslutte Contract, synes mig at Slutningen er lidt ufuldstændig, og at der f. Ex. burde tilføjes „saaledes at Direktionen bemyndiges til paa

Anlægt til Gasbelysning vil efter Overslaget
Kosta . . . . . 6481 rd. 2 ß
eller naar Maalerne ikke anskaffes
men Lægs af Kommunen 820 rd.
mindre . . . . . 5661 rd. 2 ß

Naar det aarlige Forbrug saaledes sam af
Kommunen beregnet ansættes til 1.200,000 Cbf.
vilde Anstaltens Udgifter til Belysning blive
aarlig: efter Kommunens ene Tilbud:

1 a 16 ß pr 1000 Kubikfod for Hele
Quantumet . . . 3200 rd.
Lægs af 6 Gasmaalere . . . 40 - 4 "
3240 rd. 4 ß

2 efter Kommunens andet Tilbud

500,000 Kubikfod a 2 rd 5 ß 8 ß	1458 - 2 "	
500,000 " a 2 5 "	1416 - 4 "	
200,000 " a 2 3 "	500 " "	
	3375 rd. "	
Lægs af 6 Gasmaalere	40 - 1 "	3415 rd. 4 ß

Lægen af Maalerne svarer til en
Kapitalværdi af 1000 rd., medens
deres Anskaffelse er beregnet til
820 rd. —

4 pCt Rente af Anlægssummen med
eller uden Maalere 6481 - 5661 blever d: 260. 227 rd.

Oliebelysningen kostet efter Gjennemsnit
af de sidste 5 Aar circa — 865 rd. aarlig
som forstørret mitjenst til Udvidelsen
1½ Gang bliver d: X. 2½ = 2162 rd. 3 ß
2 Gange do d: X. 3 = 2595 " "

Til Justitsministeriet

d. 6 Marts 1860

Efterat Direktionen, i Overeensstemmelse
med det høie Ministeriums Skrivelse
af 28 Januar d. A., havde underrettet
det engelske Gascompagnie i Flensborg
om, at man vilde gaae ind paa dettes
Tilbud af 13 September f. A. om
Anstaltens Forsyning med Gas, med
Betaling af respective 2 Rd 5 ℔ 8 ß og
2 Rd 4 ℔ pr 1000 engelske Kubikfod,
naar Maximum for det Kvantum,
for hvilket den høieste Betaling
skal erlægges, nedsættes fra 1 Mil-
lion til 700,000 Kubikfod, og
at der til de anvendes i Tilbudet
~~nævnte~~ anmeldte Vilkaar føies de af
Professor Meldahl i Skrivelse
af 5 November nævnte, har
Compagniet under 15 d. M. erklæ-
ret, ikke at kunne indrømme
saadan Nedsættelse, men at det er
villigt til at fastsætte Betalingen
saaledes at der

for de første 500,000 Kubikfod har beregnes 2 Rd 5 ℔ 8 ß pr 1000 Kubikfod

— - næste 500,000 do do - 2 Rd 5 ℔

og for hvad der bruges over 1 Million Kubikfod 2 Rd 4 ℔.

Direktionen tør, paa Grund af den
Usikkerhed der er ved i Forveien
at bedømme det aarlige Forbrugs Stør-
relse, ikke have nogen bestemt Me-
ning om hvilken Beregningsmaade

ad 29/1859.

der i Tiden vilde blive den fordelagtigste for Agtalten, men de Kompagnients sidste Tilbud er noget billigere end det af 13 September (nemlig) 4 Rd 4 ß for en Millioen Kubikfod – da det, saalænge Forbruget ikke har nemt 700,000 Kubikfod, vil frembyde nogen, skjøndt ubetydelig, Fordel for Forbrugeren fremfor det Kompagnieet gjorte Forslag om at fastsætte ~~dette~~ sidstnævnte Quantum som Maximum for Betalingen 2 Rd 5 ß 8 ß, og da det sidste Tilbud derhos, ved de nedadgaaende Betalings sætser efter Forbrugets Stigen, umagteles har meget der taler for Rimeligheden af denne Beregningsmaade, skulde man, da det man ansees forafgjort at Kompagnieet nu ikke vil være tilbøjeligt til at indgaae paa billigere Vilkaar, tillade sig, ved Fremsendelsen af Kompagnieets ovenanførte Tilbud af 15 Feb., erbødigst at indstille samme til Ministeriets Antagelse ~~Approbation~~ og udbede sig Bemyndigelse til, dennes at afslutte Addend med Kompagniet, hvilken Addend i sin Tid vie blive tilstillet Ministeriet til endelig Approbation. –

I følge Gascompagniets Skrivelse af 13 Septbr
ville Omkostningerne ved Gassens Ledning fra
Aarhus til Apotheken blive, efter de tidligere
opstillede Beregninger —

Rente af Anlagscapitalen for Rørled-
ninger i Bygningerne samt Lamper
beregnet til 2000 Rd à 4 pCt . . 80 Rd

1 Million Cbf Gas à 16 ß pr 1000 Cbf 2666 4 "
bliver Forbruget under 1 Mill: vil Gassen
dagte 17 ß 8 ß d. 250 Rd mere

Leje af 10 Stk Gasmaalere à 15 Rd . . 150 "
Tilt 2896 Rd 4 ß

Efter Kompagniets første Tilbud 27 Febr
1859 ere Omkostningerne i Direktionens
Skrivelse af 9 Juli beregnede til 3016 4 "
eller mere 120 Rd

som svarer til Renten 1½ pCt af
Anlagscapitalen 8000 Rd, for Hovedledn.
fra Aarhus, dog men det mærkes at
Rentens Ansættelse til 1½ pCt kun er sket
under Forudsætning af at det aarl. Forbrug
bliver over 1 Mill Cbf, da den i andet
Fald bliver at beregne med 3 pCt eller 240 "
Betalingen for Gassen skulde efter Tilbudet
af 27 Febr: imidlertid uden Hensyn til det
forbrugende Kvantum ikke overstige 16 ß
pr Cbf, men da denne efter Tilbudet af
13 Septbr vil blive beregnet til 17 ß 8 ß mere
pr 1000 Cbf: naar Forbruget ikke naaer

Millionen Fryönnes der ikke ved det sidste
Tilbud at være ogsaaet billigere Pris, men
den synes endog at kunne blive Høyere

Om 22/2 60

Efter Gascompagniets Tilbud af 13 Septbr f. A.
vil 1 Mill Cbf Gas koste . . — 2,916 rd 4 ß
beregnet efter 2 rd 5 ß 8 ß pr 1000 Cbf.

efter dets Tilbud af 15 d. M derimod 2,875 — „ —

Efter Direktionens Forslag til Compagniet ville 1 Mill Cbf komme til at koste 2,666 — 4 — „
og de første 700,000 Cbf 2,041 rd 4 ß —

6% Rente af en Anlægsrenzetal stor 6000 Rdl, for Kørledningen fra Dachuus til Anstalten, bliver 360 Rdl, og dette Beløb fordeelt paa 1 Mill Cbf Gas vil udgøre pro 1000 Cbf c: 34 1/2 ß.

DM 22/260

Det danske Gaskompagni
i Kjøbenhavn.
5te Febr. 1860.

Efterat Kompagniets ~~[illegible]~~ i Skrivelser af 13 Septbr og 8 Octbr f. A., ~~[illegible]~~ betræffende Afstaltens Forsyning med Gas fra Gasværket i Aarhus, havde betinget sig en Betaling af 2 Rd 5 ß 8 ß pr 1000 engelske Kubikfod saalænge det aarlige Forbrug er under 1 Million Kubikfod, og en Betaling af 2 Rd 4 ß pr 1000 Kubikfod naar Forbruget hernaaet en saaden Skrivelse, imod at Kompagniet ~~[illegible]~~ for egen Regning nedlægger Rørledningen til Afstalten og der indgaaes Kontrakt foret Tidsrum af 20 Aar, har der med Justitsministeriet været Corresponderet om denne Sag, og er Direktionen derved bleven bemyndiget til at give Gaskompagniet Tilsage om at ~~Ministeriet~~ man vil gaae ind paa Kompagniets ovennævnte Tilbud naar dette vil indsilge i at Maximum af det Tvuntum, for hvilket den Højere Pris skal svares, nedsættes til 700,000 Kubikfod og at der ~~[illegible]~~ i den endelige Kontrakt iblandt andet agtages Bestemmelser om:

1 at Afstalten efter Forløbet

Tyskel vist være minimum
NN!

ad 29/1859.

(NB. Er ikke ordlydende med Meldahls N 1.)

1 Han det we at fonder Gas Lovenet i Sammenhæng paa samme Vilkaar, i alle Tilfælde we en we den tid forholdsmæssig ligesom billig Pris.

af de 20 Aar, forbeholdes Rettet Kontraktens Forøgelse for Fremtiden paa saa billige Vilkaar saa da maatte være almindelige og gaasende til Tidsforholdene, eller at Betalingen i alle Tilfælde ikke forhøges —

2 at der ogsaa Sikkerhed for ~~vigtigt~~ ~~fuldkomment~~ vigtigt Gastryk og for at Gasleveranceu gjøres.

og 3 at Beregningen for Betalingen frear i Lighed med hvad der gjælder ved Gasværket i Nyøbenhavn, og at Gasmaalerne indrettes paa samme Maade saa der er Tilfældet —

Idet man saaledes derom skulde meddele kompagniet Underretning tør man forvente at medtage dettes Erklærung om, hvorvidt det er villigt til at indgaae paa bemeldte Betingelser.

Dnr 22/260

Justitsministeriet.

Kjøbenhavn d. 23 Januar 1860. –

Ifølge Ministeriet i Skrivelse af 28de Juni f. A. Gandes anmodet Direktionen om at indlede Forhandlinger med Gaden Kompagniet for at undersøge, hvilke Vilkaar, der vilde kunne opnaaes for en Overgang af Gaden til Kompagniet, idet Ministeriet samtidig udtalte, at det ikke kunde være Regjeringen ligegyldigt, om Gaden kom i Kompagniets eller i Byens Eie, og at det derfor maatte ønskes, at Kompagniet ikke blev stillet ugunstigere end Byen, naar det overtog Gaden. Direktionen har nu i Skrivelse af 18de Januar d. A. indsendt Udkast til Overenskomst mellem Kompagniet og Byen, hvorefter Gaden skal overgaa til Kompagniet for en Kapitalsum af 2 Mill. 5 Tdr. 8 Sk. pr. 1000 Rdl. Sedler, saaledes at det aarlige Overskud af Gaden, naar det ikke overstiger 1 Million Rdl. Sedler, skal deles med Byen, saaledes at Kompagniet faar 4/5 og Byen 1/5, men naar Overskudet overstiger 1 Million Rdl. Sedler, skal Byen have 1/2 af det Overskydende.

Ligeledes indsendtes Andragende fra Kjøbmand Meldahl m. fl. om at Kompagniet maatte blive pligtigt til at overtage Gaden paa de af Byen fastsatte Vilkaar. Ved Skrivelse af 5te Novbr. f. A. har Ministeriet meddelt Direktionen for Gaden Kompagniet, at det ikke kunde anse Kompagniet for forpligtet til at overtage Gaden paa de af Byen fastsatte Vilkaar, men at det vilde være Kompagniet imødekommende, naar det vilde overtage Gaden for en Kapitalsum af 2 Mill. 5 Tdr. 8 Sk. pr. 1000 Rdl. Sedler, saaledes at det aarlige Overskud af Gaden, naar det ikke overstiger 1 Million Rdl. Sedler, skal deles med Byen, saaledes at Kompagniet faar 4/5 og Byen 1/5, men naar Overskudet overstiger 1 Million Rdl. Sedler, skal Byen have 1/2 af det Overskydende.

Direktionen for Gaden Kompagniet har i Skrivelse af 21 Marts d. A. meddelt, at Kompagniet ikke kan gaa ind paa det af Byen fastsatte Tilbud, men at Kompagniet vil indvilge i, at Maximum af det Kapitalbeløb, for hvilket den Byen

ad 29/1859

Priis skal hvares, nedsættes til 700,000 ⊞. –

Tolhuis.

Tilvarf

Til

Direktionen for Helbredelsesanstalten for Sindssvage i Nørrejylland. –

№ 10

26 Januar 1860.

Hermed følger

1) Brygningsræsonets Regnskab for October Kvartal med Bilag. Anbefales specielt til Cancelliraad Ingerslevs Opmærksomhed. Jeg vedlægger det fornige Regnskab samt vor egen Regnskabsbog. Deharrers Undarskrift udbedet paa Kvittaringsprotagningen i Bonks Skrivelse.

2) Gasbelysningsfagen der er retourneret med en aldeles urentet Indvilligelse i vor sidste Indstilling. Jeg har ladet Bonk komiprere en Skrivelse i den Anledning til Gaskompagniet. Jeg vaad dette om der for Øjeblikket kan eller bør tilføjes mere end Komplan indeholder

ob.

[signature]

ad № 1. Regnskabet med Bilage har jeg, uden dog at fremlage nogen Cal-Revisan, uden i Hovedpostene og alle Nav.

til Direktionen.

Ny Ledved Aarhus

6. Dec. 1859

Hermed følger endelig til Underskrift Indstillingen angaaende Gasanlægget, der er blevet forsinket utilbørlig lange, først ved en Misforstaaelse, og senere ved en Uposhelighed fra Borgerskabet Side. Der er søgtens ikke stor Sandsynlighed for at det nye Ministerium gaaer ud paa Sagen der jo vil koste Penge, ligesom jeg ogsaa befrygter at Etagen paa Ekonomibygningerne vigor i Lyset. Der udlæb derangaaende en Skrivelse af 30 Nov. med Dunongs egen Underskrift, indeholdende en Domspørgsel om den Sag ikke kunde vente til longer Paa, naar man bedre kunde overse ~~Sta~~ Anlægget pekuniaire Statur. Det kan den vist ikke: jeg sendte Brevet til Meldahl som den der bedst maatte kunne vedtivere dette.

[illegible]

Ved Jernbaane-Mødt-Mandags havde jeg en god Erlighed til ved udførlig at afhandle Gasfogen

Til Directionen.

28 Juni 3955

Fra Direktionen for
Helbredelsesanstalten for Sindssyge
ved AARHUS
d. 8de December 1859.

Efterat det høje Ministerium under 15 Marts d.a. havde begjært Direktionens Yttringer over det danske Gascompagnies Tilbud af 27 Februar om Anstaltens Forsyning med Gas fra Aarhus Gasværk, og man under 3 Juni havde remitteret Tilbudet, ledsaget af Erklæring og saadanne Oplysninger som der havde været at tilvejebringe betræffende Bekostningerne ved denne Belysningsmethode, blev man under 28 s. M. ved Sagens Tilbagesendelse, af Ministeriet anmodet om at indlede yderligere Forhandlinger med Gascompagniet for at forsøge om ikke billigere Vilkaar kunne opnaaes.

Medens nu det ommeldte Tilbud af 27 Februar gaaer ud paa en Betaling af 2 Rd 4 ß pr. 1000 Kubikfod Gas, uden Hensyn til Forbrugets Størrelse, samt Forrentning af Anlægscapitalen for Rørledningen til Anstalten, beregnet til 8000 Rd med 3 pCt., saalænge Forbruget er under 1 Million Kubikfod og med 1½ pCt. naar Forbruget har naaet en saaden Størrelse og derover indtil 1½ Million, hvorefter al Forrentning frafaldes, saa har Compagniet paa herfra i Henhold til Ministeriets ommeldte Skrivelse given Forenledning i medfølgende Skrivelse af 13 September, nærmere forklaret ved Skrivelse af 8 October, erklæret ikke at kunne gaae ind paa billigere Vilkaar, men at det er villig til at renuncere paa Forrentning af Anlægscapitalen imod at Betalingen pr. 1000 Kubikfod Gas fastsættes til 2 Rd 5 ß 8 ß for et Forbrug under 1 Million og til 2 Rd 4 ß for det hele forbrugende Quantum naar dette udgjør 1 Million Kubikfod eller derover. —

Sellet L21 M727 n/n

Ito

Ved en Sammenstilling mellem disse to Beregningsmaader vilde Udgiften, forsaavidt det aarlige Forbrug af Gas kunde beregnes til 900,000 Kubikfod, efter det første Tilbud a 2 Rd 4 ß. blive . . . . . 2400 Rd

tillagt Rente 3 pCt af Anlægskapital à 8000 . . . 240 "

2640 Rd

og ifølge det sidste a 2 Rd 5 ß 8 s, uden Tillæg af Rente, beløbe sig til . . . . . 2625 "

nærmede Forbruget sig endnu mere til 1 Million, vilde Præsbilligheden efter sidstnævnte rent bortfalde. For et mindre Quantum f. Ex. 600,000 Kubikfod vilde Forholdet efter Tilbudet af 13 September stille sig noget fordelagtigere for Forbrugeren nemlig som 1840 til 1750 Rd, men Modifikationen i Tilbudet vilde dog først blive af nogen væsentlig Betydning naar det aarlige Forbrug havde naaet 1 Million Kubikfod.

Efter Anstaltens nuværende Indretning koster Belysningen efter Gjennemsnitsberegning for de sidste 4 Aar 940 Rd aarlig; den vilde efter Udvidelsen, med Hensyn til Omfanget af de tilkommende Lokaler, formentlig mindst kunne beregnes til 1½ Gang mere eller til 2350 Rd, og et Gasforbrug af henimod en Million Kubikfod vilde saaledes kun medføre en Merudgift af nogle faa Hundrede Rigsdaler, som formentlig ikke burde være afgjørende ligeoverfor de almindelig anerkjendte Fordele ved Gasbelysningen.

De med Indstillingen til det høje Ministerium af 3 Juni fulgte Erklæringer, der fra Forskjellige være indhentede til Oplysning om Bekostligheden ved Gassens Indførelse afgive forskjellige Resultater betræffende det Spørgsmaal, som naturligt maatte rigse sig ved denne Ligelighed, om det ikke var fordelagtigt at Anstalten selv overtog Gassens Produktion her paa Stedet;

~~[illegible]~~ 950 3 2850 ÷ 950,8 ß 1950 475 930000 19-1 2770-5

men hvorvel det ikke synes uremeligt at det for en saa
stor Forbruger som Anstalten vilde kunne svare Regning
at drive et selvstændigt Gasværk, saa troer man dog saa
meget mere at burde lægge Vægt, paa de Betænkeligheder
der i denne Anledning har været udtalt, som det denne
Gascompagnies Tilbud netop kommer paa en for Iværk-
sættelsen af de dertil fornødne Foranstaltninger meget
bekvem Tid, da Rørindlægningen i de nye Huse vil
kunne skee samtidig med disses Fuldførelse, hvortil endnu
kommer at de Anskaffelsen af Oleilamper til den
udvidede Anstalt derved undgaaes, ville Bekostningerne
ved Gasindlægningen blive mindre nu end til en fyer-
nere Tid. – Man tilleder sig derfor at indstille til
det Høye Ministerium, at der med Forbehold af de i Archi-
tekt Meldahls Skrivelse af 5 f. M. antydede Re-
servationer afsluttes Kontrakt med det denne Gascom-
pagni, om at dette, overensstemmende med sin Skrivelse
af 13 September, for egen Regning nedlægger Rørledningen
til Anstalten og forsyner denne med Gas for en Betaling
af 2 Rd 5 ß 8 ß pr. 1000 Kubikfod indtil 1 Million, og der-
efter for 2 Rd 4 ß, hvorhos man dog skal bemærke, at de
en Konsument, som den Anstalten efter dens Udvidelse
vil blive, vistnok vil være af stor Betydning for Gas-
produktionen i Aarhus, kan man ikke ansee det for al-
deles usandsynligt, at Kompagniet, uanset sine Yttringer
af 13 September, endnu kunde finde sig foranlediget til at
indrømme en yderligere Moderation, ved f. Ex. at ned-
sætte Maximum for det Quantum Gas, hvorfor den for-
høyede Betaling af 2 Rd 5 ß 8 ß skal erlægges, til 700,000 Kubik-
fod istedetfor til 1000,000, dersom man kunde fremsætte et
Forlangende herom i Forbindelse med et Tilsagn om under
denne Forudsætning at ville contrahere med Kompagniet.
9 til Sagen hørende Bilag følge, og udbedes med det Høye Mini-
steriums gunstige Svar tilbegesendte. –

Adelmer.

Tilsagnerne Bregenhen

Til Justitsministeriet.

Til Justitsdepartementet.
8 Octbr. 1859

Efterat det høie Departement under 15 Marts d.A. havde begjært Direktionens Ytringer over det derfra Gasværkseierne Tilbud af 21 Februar om Anstaltens Forsyning med Gas fra Akershus Gasværk og senere under 3 Juni havde remitteret Tilbudet ledsaget af Forklaring og saadanne Oplysninger som der havde været at tilvejebringe vedkommende Bygningen, gjerne med denne Belysning erholde, blev man under 28 f.M. med Sagens tilbagesendelse, af Ministeriet anmodet om at indlede yderligere Forhandlinger med Gasværkseierne for at forsøge om ikke billigere Vilkaar kunne opnaaes.

Medens nu det ommeldte Tilbud af 27 Febr. gaaer ud paa en Betaling af 2 Rd. 4 ß pr. 1000 Cubikfod Gas, uden Hensyn til forbrugte Kvantitet, samt Forrentning af Anlægscapitalen for Rørledningen til Anstalten, beregnet til 8000 Rd., med 3 pr. C. saalænge Forbruget er under 1 Million Cubikfod og med 1½ pr. C. naar Forbruget overstiger en saadan Kvantitet og derover indtil 1½ Million, hvorefter at Godtgjørelse ganske bortfalder, saa har han Compagniet ved Skrivelse af Gjenhold til Ministeriet ommeldte Forandring gjennem Forandring ledsaget ikke at kunne gaae ind paa billigere Vilkaar, men at det er villigt til at reducere hva

medfølgende i Skrivelse af 13 Sept., som man forelagt med Skrivelse af 8 Oct.

ad 29/1859.

Forrentning af Udlaanscapitalen med at

Betalingen pr 1000 Rbdlr Sølv haves Hoved-

sættes til 2 Rd 5 ß 8 [illegible]) hvor at Forbrug

under 1 Million og til 2 Rd 4 ß hvor det

hele forbrugende Quantum naar dette

udgjør 1 Million Rbdlr Sølv eller derover.

Ved en Sammenstilling mellem disse

to Beregningsmaader vilde Udgiften

forsaavidt det aarlige Forbrug ved [illegible]

kunde beregnes til 900000 Rbdlr Sølv

efter det høiste Tilbud à 2 Rd 4 ß

blive . . . . . 2400 Rd

tillagt Rente af Udlaansbeløbet

til 8000 Rd . . . . . 240 "

2640 Rd

ogsaa følge det høiste à 2 Rd 5 ß 8 [illegible]

uden Tillæg af Rente belobe sig

til . . . . . 2625 "

naar Forbruget sig endnu mere til

1 Million vilde Hovedtillæggelsen efter

sidstnævnte vaade beregnes.

Naar et mindre Quantum f. Ex. 600000

Rbdlr vilde Forholdet stille sig noget

fordelagtigere for Forbrugeren nemlig

fra 1840 til 1730 Rd men Udsigt-

erne [illegible] Tilbudet vilde dog høiste

blive af nogen væsentlig Betydning

naar det aarlige Forbrug kunde naae

1 Million Rbdlr Sølv.

Efter Udfaldet nærværende Licitation

vilde Bekjendtgjørelsen efter Gjennemsnits-

beregning for de sidste 4 Aar 1940 Rd aarlig;

og den vilde efter Udfaldet [illegible], med

Hensyn til Anvendelsen af de tilkommende

Aaraler, formentlig [illegible] [illegible]

Efter Tilbudet af 13 Sept.

bragted til 1½ gång mera eller til
2350 Rd:; og at Gasspahnatz af Grunnad
en Ullären Labadspad urbla Saalalar Län
medföra en Marandgifts af magla Jand
Gundrada Regndalar, som fornuftlig eller bunda vdra abunderay anarkianda Ordala med Grobalighanyard, ~~[illegible]~~

uppjoernde Lignonnefa de ~~med intagp~~

Da med Jagställingen til dat Jäga Mani-
stavanne af Spini Salyka Förklaringar
den Jaa Losskijllaga meva indhentada til
Afgjörning om Bulgslalagjhelan med Jaspene
Ladsfanalse ~~[illegible]~~ uppjaia ~~[illegible]~~ [illegible] dat
Saskijllaga Rasultatar ~~[illegible]~~
[illegible] Gradantaan Jargan Stadat; man
~~[illegible]~~ dat [illegible] Syjar uvämalajt at dat Saa en Jäd
Grandarbragan som Afstalten urbla Länna
Juna Regning at dräna at Jalasamlajt Gas-
narda, saa kan man dag [illegible] Jäd mayet ~~[illegible]~~
~~til at kar at Grunnad~~ [illegible] Länna
~~blaina terminlag Captalaga~~ —
~~Dat är Saa übar sü alminlelajt at indfor~~
~~Jab Grun familiar han lade sig gjöra og Rasj-~~
~~lajholma og Lovdalma — som skaina hy og~~
~~Marma — sa anarkjanta at man ikka kan~~
~~naidat ind ränna Afstalten agsad kanila~~
~~ganad Jaktu Gula. den Kajlasad som~~
~~dat dagse Grakengagiere [illegible]~~ dat
~~[illegible] Jaller [illegible]~~ bidrain [illegible], da
Rontud beqvinyen i da nya Gäld vil
Länna Jaa Simtiilaf med diaspa Aullhäradse
~~og~~ da Afpraftfalse af Ordlangar til
den udvidada Afstalt daraud ~~[illegible]~~ med-
gaana urbla Balgstningarna med Grund-
bagiingen klaira mandra og end til
en ~~[illegible]~~ tid, og Man tillada sig darfor
at ~~[illegible]~~ indställa til dat Jäga Manista-

Spagsmaal som naturligt maatte reise sig med denne Laglagsad; om dat ikke nar fordelagtigt at Afstalten Lala ourttag Gaspane

Juarnal

mana at bunde lagga Stort paa de Lokalalagtidar ~~som~~ der i denne Anledning far udvalt, som dat daraf Gadamingarne Tilbud i artag Commune paa en for Landsstillarnd af de dalell Sparadea Der-anstaltning magt

Juarkel and ~~[illegible]~~ [illegible] at

(med Forbeholdt af de i Ansøgers Meddelelser [illegible] Kjendelse af S. M. antydede Reformationer.)

være ~~Regjeringen~~ at den afsluttede Contract med det Engelske Compagnie om at dette skal gjøre Regjering indbragte Forhandlingerne til Afsluttet og Forslaget dermed med Hensyn en Betaling af Rd 5/8 [illegible] 1000 Daler [illegible], Saaledes man dog skal bemærke, at de en Contingent som den Afsluttet efter denne Udvidelse end blive vistnok nok mere af større Betydning for Gouvernementet i Norge, [illegible] ~~Compagnie at [illegible] [illegible] Regjering med~~ [illegible] Afslutten Indrømmelser at [illegible] sin Regjering med at Fordringer [illegible] og [illegible] det [illegible] at dette [illegible] [illegible] at [illegible] saa har man ~~at [illegible] [illegible] saa at [illegible]~~ [illegible] at Maximum for det Quantum [illegible] af 2d 5/8 Betaling skal [illegible] til 700,000 Daler. [illegible] til 1000,000, derfor man kunde [illegible] at Fordringerne [illegible] i Forbindelse med at Tilføje om under denne Forudsætning at [illegible] med Compagniet

Sammenstemmende med den Ind. af 12 Sept.

under 1 Million og dernæst for 2d 4/8

[illegible], kan man ikke anse det for aldeles usandsynligt, at Compagniet, uagtet hun [illegible] af 13 Sept. [illegible] kunde finde sig foranlediget til at ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ Indrømme en yderligere Moderation, end S. E. at undersøge

9 Ved Sagens Hævelse Bilag følger, og udbades med de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tilbagesendt.

I Anledning af den ærede Directions For-
langende til mig, om muligen at frem-
komme med yderligere Oplysninger, end
alt steet er, angaaende denne paa Anstal-
ten projecterede Gasbelysning, skal jeg, nog
efter at henvise til mine tidligere fremsen-
te Skrivelser derangaaende – af 16 Juni 1857 og
af 27 April d. A. – hvori jeg, som ikke kyndig i
Gasanlæg, paa det bedste har udtalt mig om
denne Sag, alt hvad jeg vidste at der kunde
siges saavel for, som imod Sagen, herved til-
lade mig at fremkomme med nogle yder-
ligere Bemærkninger.

Efter min ovenanførte Skrivelse af 27 April,
har den nubrugelige Belysningsmaade –
efter en Gjennemsnitsberegning af 4 Aar –
kostet aarlig . — — . c: 941 rd

hvortil formeentligen bør lægges
Renten af den Capital som jeg anteger
at der stikker i de havende Lamper, Lyg-
ter etc., nemlig f 500 rd a 4% aarlig er 20 –
og saaledes har den nubrugelige Belys-
ningsmaade kostet aarlig . . c: 961 rd

Naar Anstaltens forestaaende Udvidelse
er fuldendt, vil, efter mit bedste Skjønnende,
blive Rum at oplyse af 1½ Gang saa stort et
Omfang, som de nuhavende Rum udgjøre, og
følgeligen vil Bekostningen ved at oplyse dette
større Rum ogsaa koste 1½ Gang mere, eller

aarlig c: 2402 Rdl. –

Efter det Danske Gascompagnie's Skrivelse til Directionen, af 13 Septbr d. A, tilbyder Dette at ville forsyne Anstalten med Gas, ledet fra Aarhuus, imod derfor at erholde pr: 1000 Cbf:, naar det aarlige Forbrug er under 1 Million Cbf, 2rd 5 ß 8 ß, og, naar Forbruget er 1 Million Cbf eller derover da 2rd 4 ß pr: 1000 Cbfod.

En Differencer af 25rd pr. 100,000 Cbfod Gas.

I bemeldte min Skrivelse har jeg yttret, "at jeg ikke antog at her vilde blive forbrugt 1 Million Cbfod Gas aarlig, naar Anstaltens forestaaende Udvidelse blev fuldendt," den samme Formening er jeg endnu af, og jeg er meget tilbøjelig til at tro, at det Danske Compagnie deler denne min Anskuelse, efterhom det vedvarende fastholder dette Tab som Maximum for Gassens billigere Priis. Da jeg imidlertid fremdeles nærer det Haab, at det øvrige Gascompagnie ikke vil lade den forhaanden værende Leilighed gaae tabt for sig, til at faae Anstalten belyst med Gas, fra dets Gasværk i Aarhuus, hvilk om det derved skulde komme til at renoncere paa lidt af den Fordeel det, i sit sidste Tilbud til Directionen har calculeret, ved t. e. at sætte Maximum for den billigere Priis af Gasforbruget her til 700,000 Cbfod, istedet for som angivet til 1 Million Cbf., saa vil jeg tillade mig at foreslaae den øvrige Direction at den indsender et saadant Forslag til Gascompagniet, thi saafremt dette derpaa vil entrere, da vil

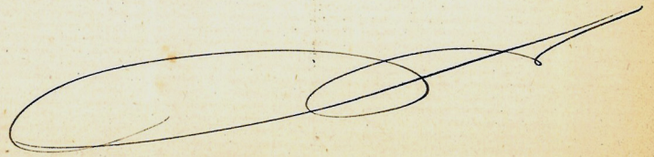

nedenstaaende Calculation tale til Gunst for
Gasbelysningen her.
Udgaaende fra den Anskuelse, at Anstaltens Lo[illegible]
ter efter nogle Aars Forløb, alle skal være belyste
med Gas, og at dertil vil udfordres aarlig c: 900,00[illegible]
Cbfod Gas, da vil denne, – i Tilfælde af at Gascom
pagniet entrerer paa ovenstaaende med Forslag
koste . . . . 2.400 rd
(i modsat Tilfælde 225 rd mere)
I min tidligere indsendte Calcule af
af 27 April d. A., er beregnet til Rørledningerne i de
respective Bygninger, samt til Brondere,
Lampen etc: 2000 rd, der efter Flere Mening
ansees for lavt; jeg vil derfor anslaae 4000 rd
og deraf beregne 4% aarlig, er . . . 160 –
Lige af 10 a 12 Gasmaalere aarlig . c: 150 –
Gasbelysningen vil saaledes koste aarlig 2.710 rd

Efter disse tvende her beregnede Belysnings-
maader, vil Gasbelysningen koste aarlig
308 rd mere end Oliebelysningen. Men
skulle Gasforbruget blive 100,000 Cbfod mindre
aarlig, end her beregnet, hvilket maaskee gjerne
kan indtroffe, da vil den aarlige Bekostning ved
Belysningen derved formindskes med 266 rd 4 [illegible]
altsaa paa det nærmeste blive lig med Oliebe-
lysningens Kostende.
I det Hele taget kan jeg – efter Andres udtalte
Erfaring – ikke nokksom anbefale Gasbelys-
ningen, deels formedelst den derved opnaaede

langt større Reenlighed og Tidsbesparelse, imod ved Oliekamperne Brug; den langt renere og stærkere Belysning; den ikke ubetydelige Brandselsbesparelse, — da Gasflammen som bekjendt kan bidrage meget til et Locales Opvarmning; samt ved den derved mere fast beregnende aarlige Udgift for Belysningen, da Prisen paa Gassen er constant, idet mindste for et longere Aarsmaal; foruden flere Fordele.

For de 4 Aar hvorefter min ovenanførte Tabelle over Anstaltens nubrugelige Belysningsmaade er besøret, har Gjennemsnitsprisen paa Lamperlie været c: 43 s, men i Aaret 18 $\frac{55}{56}$ kostede den derimod pr Pot 13 s mere, hvilket for det bevilgede Olieforbrug, 1,700 Pll, aarlig, androg en Merudgift af c: 230 rd, og skulde slige ugunstige Conjuncturer i Olie efte indtræde, da vil dette være en vigtig Grund mere til Anbefaling for Gasbelysningen. —

Helbredelsesanstalten d. 20 November 1859 —

ærbødigst

Sophøggild —

Til

Directionen for Helbredelsesanstalten for Sindssyge i Nørrejylland —

I Henhold til den ærede Directions Skrivelse af 29de October d: A:, betræffende Anstaltens Oplysning ved Gas, skal jeg herved tillade mig at gjøre følgende Bemærkninger:

Da jeg fremdeles er af den Mening, at man ved alle offentlige Anstalter i alle Maader bør undgaae at etablere Fabriksdrift, saa skal jeg, idet jeg troer at maatte tilraade at det vedlagte Tilbud fra det danske Gascompagnie: "at nedlægge alle Forledninger for egen Regning og forsyne Anstalten med Gas for den Prüs 2 Rbdlr 5 ß 8 ß pr. 1000 Kubikfod", indstilles til Ministeriets Approbation, dog bemærke:

1./ at der maae indgaaes Kontract paa, at man vil tage den Gas, der forbruges i Anstalten, de første 20 Aar fra Gascompagniet, og at man derpaa har Ret til at fordre Gas leveret i Fremtiden paa samme Vilkaar, i alle Tilfælde til en til den Tid forholdsmæssig ligesaa billig Prüs,

2/ at der ved Kontractens Afslutning sørges for, at der opnaaes al Sikkerhed for rigeligt Gastryk og for at Gasleverancen præsteres,

ad 29/1859

[illegible]

3/ at Beregningen skeer ligesom ved Gasværket her i Kjöbenhavn og at Gasmaalerne indrettes paa samme Maade som her.

Hvorvidt der er Udsigt til at der vil forbruges en Million Kubikfod Gas aarligt, kan jeg ikke have nogen Mening om, men naar man antager at Forbruget vil blive saa stort, vil Gascompagniets Forslag "at levere Gas til Anstalten for 2 Rbdlr. 5 ß 8 ß pr. 1000 Kbfod og da selv overtage Bekostningen ved Rörledningen", stille sig saaledes, at en Million Kubikfod vil koste 2,916 Rg 4 ß, hvorimod det andet oldre Tilbud, at levere Gas til Anstalten for 2 Rg 4 ß pr 1000 Kbfd, imod at Anstalten da selv overtager Rörledningen, der vil udkræve en Kapital af 8000 Rg, stiller sig saaledes:

1 Million Kubikfod Gas ...	à 2 Rg 4 ß pr. Cbfd	2,666 Rg 4 ß
1½ 3½ pr. Ct. Rente af 8000 Rbdlr.		280 Rg "
	er	Rg. 2,946 - 4 ß
		2786

I Tilfælde at Forbruget overstiger en Million Kbfod vil 1000 Kbfod, ifölge vedlagte senest modtagne Tilbud, kun koste 2 Rg 4 ß, altsaa, naar Forbruget tænkes at blive 1 Million, 1 hundrede Kbfd vilde Udgifterne blive ... 2,666 Rg 5 ß 10 ß aarligt og altsaa betydelig ringere.

Hvorvidt der i det hele taget vil blive saa stort Forbrug af Gas at det vil svare Regning eller være besparende at anvende dette Belysningsmiddel, er

= Noget, hvorom jeg ikke kan have nogen competent Mening og som den ærede Direction ved Hjælp af Anstaltens Forvalter maae lade udregne. —

Kjøbenhavn den 5 November 1859.

Ærbød. gst.
F. Meldahl

Hermed 8 Bilage

Til

Directionen for Sindssyge-Anstalten
ved Aarhuus

Architekt Meldahl

Efter Modtagelsen af Deres Velbyrdighedes Erklæring af 18 Mai d. A. betræffende Anstaltens Oplysning med Gas har denne Sag været indsendt til Justitsministeriet og i Overensstemmelse med dettes Skrivelse af 28 Juni her direktionen forespurgt hos det dansre Gascompagnie om det maatte være villig til at gaae ind paa billigere Vilkaar angaaende Gassens Ladnes fra Anstalten og Anstalten und nævnt i dets Skrivelse af 27 Februar.

Idet man herhos leder følge Gascompagnients Svar i sin Gunsende i Skrivelser af 22 August og 13 Septbr, nærmere forklaret ved nedo af 8 Octbr, vedlægger man tillige samtlige øvrige til denne Sag hørende Bilag med Anmodning om at De ville tage Sagen under Overvejelse og meddele Direktionen deres Mening omsamme.

24 Oct. 59

J. J. F.

ad 29/1859

DET DANSKE GASCOMPAGNIE'S HOVEDBÜREAU.

Flensborg, d. 8de October 1859.

I Gjensvar paa den ærede Directions behagelige Skrivelse af 5te ds, tillader jeg mig herved at bemærke, at mit Tilbud af 13de f M, er saaledes at forstaa, at Gascompagniet overtager for egen Regning hele Udgiften ved Rørledningen fra Aarhuus ud til Anstalten naar Directionen, næst at indgaa paa en Overenskomst paa 20 Aar, forpligter sig til at betale 2 Rd 5 ß 8 ß pr 1000 Cbfod Gas saalænge det aarlige Gasforbrug er under 1 Million Cbfod Gas, hvorimod Betalingen kun bliver 2 Rd 4 ß for hver 1000 Cbfod af det hele aarlige Forbrug, naar dette udgjør 1 Million Cbfod Gas eller derover. —

Ærbødigst

Poulsen

Til
Directionen for Helbredelsesanstalten for Sindssyge
ved
Aarhuus.

ad 29/1859.

Det danske Gaskompagnie
i Kjøbenhavn

d. 5 Octbr 1859

Under 13 f. M. har Kompagniet, i Gjensvar paa Direktionens Forespørgsel i saa Henseende, erklæret ikke at kunne gaae ind paa billigere Betingelser med Hensyn til Anstaltens Forsyning med Gas end nævnt i dets Skrivelse til Justitsministeriet af 27 Febru. a. d. A., men at det er villig til at lade alt Kvæs paa Forrentning af Ledningen til Anstalten bortfalde, imod at Betalingen pr. 1000 engl. Cbf. Gas fastsættes til 2 Rd 5 ß 8 ß indtil et aarligt Forbrug af 1 Million Cbfd. og over dette aarlige Forbrug til 2 Rd 4 ß imod at Anstaltens Direktion forpligter sig til en Overenskomst paa 20 Aar.

I Anledning heraf skulde man tillade sig at udbede nærmere Oplysning behagelig meddelt, om den nævnte Modifikation vilbudet bør forstaaes saaledes, at Betalingen under alle Omstændigheder bliver 2 Rd 5 ß 8 ß for Gasforbruget indtil 1 Million Cbfd. og kun for det Kvantum dermaatte Forbruges over 1 Mill. Cbfd. vil blive nedsat til 2 Rd 4 ß eller om Nedsættelsen vil komme til at gjælde for

ad 29
1859.

Hele Forbruget saasnart dette
overstiger 1 Million Cbfd.

Comm. om Directionen
Betjendtgjørelse om —

DET DANSKE GASCOMPAGNIE'S HOVEDBÜREAU.

Flensborg, d. 13 Septbr 1859.

Efter at den aarlige Generalforsamling af det Danske Gascompagnies Actionairer nu har været afholdt, tillader jeg mig i Henhold til min Skrivelse af 22de f. M. og som endeligt Svar paa den ærede Directions Skrivelse af 9de Juli at meddele, at Sagen betræffende Tilbudet om Helbredelsesanstaltens Forsyning med Gas fra Gasværket i Aarhuus har været forelagt Directionen for det Danske Gascompagni, der imidlertid erklærede ikke at kunne indgaa paa billigere Betingelser, end de i min Skrivelse til Justitsministeriet af 27de Februar d. A. indeholdte. Imidlertid er man villig til at lade al Krav paa Forrentning af Ledningen til Anstalten bortfalde imod at Betalingen pr 1000 engl. Cbfod Gas fastsættes til 2 rd 5 ß 8 ₰ indtil et aarligt Forbrug af 1 Million Cbfod, og over dette aarlige Forbrug til 2 rd 4 ß, imod at man fra den ærede Directions Side forpligter sig til en Overenskomst paa 20 Aar. —

Idet jeg nu atter hegstiller Sagen til den ærede Directions behagelige Afgjørelse, skal jeg tillade mig iøvrigt ganske at henholde mig til min nævnte Skrivelse af 22de f. M. —

Til
Directionen for Helbredelsesanstalten
for Sindssyge
ved
Aarhuus.

Arbødigst
Poulsen

ad 29/1859

DET DANSKE GASCOMPAGNIE'S HOVEDBÜREAU.

Flensborg, d. 22de August 1859.

Den ærede Direction har i Skrivelse af 9de f.M. forlangt det Danske Gascompagnies Erklæring, hvorvidt samme maatte være tilbøielig til at gaa ind paa endnu billigere Betingelser end de, der i min Skrivelse til Justitsministeriet af 27de Februar d.A. ere tilbudne med Hensyn til Belysningen af Helbredelsesanstalten ved Aarhuus med Gas fra Aarhuus Gasværk. —

Da de i min ovennævnte Skrivelse tilbudne Betingelser ere særdeles billige, og ikke efter min Mening kunne stilles lavere, saalænge der ikke haves nogen Sikkerhed for hvor stort Gasforbruget i Helbredelsesanstalten vil blive, har jeg troet at burde udsætte det endelige Svar paa den til mig rettede Forespørgsel, indtil jeg har havt Lejlighed til at forelægge samme til Afgjørelse af Directionen for det danske Gascompagnie. En saadan Lejlighed frembyder sig ved Compagniets til næstkommende 5te September indkaldte Generalforsamling, og skal jeg umiddelbar derefter ikke undlade at meddele den ærede Direction et bestemt Svar. —

Idet jeg nærer den Forventning at der inden dette Svar indløber, ikke vil blive foretaget noget Afgjørende med Hensyn til den omhandlede Gasbelysning, skal jeg i det Efterfølgende tillade mig at gaa noget nærmere ind paa de mig meddelte Beregninger over Anlæget af et særligt Gasværk for Anstalten.

Det turde maaske være overflødig at underkaste den af Herr Lieutnant Dahl indgivne Beregning

ad 29/1859

H.

en nærmere Driftelse, da enhver Sagkyndig strax vil indsee dens Uholdbarhed, og den fuldstændige Mangel paa Kundskab til Driften af et Gasværk, som den kundgjör. Da den ærede Direction imidlertid har meddelt mig samme, har jeg anset det for min Pligt at fremsætte følgende Bemærkninger dertil. Herr Dahls Beregning er baseret paa den Forudsætning at der kan tilvirkes 10080 Cbfod Gas af hver Tons Gaskul. Dette er i Praxis en Umulighed, der hører allerede en meget omhyggelig og kyndig Drift til at producere 8,500 Cbfod Gas af 1 Tons, og af dette Kvantum vil der, naar Condensation og Tab ved Utætheder fraregnes, ikke blive forbrugt mere end 7,500 Cbf i Brænderne. — Som Facta anføres at de af Communerne drevne Gasværker i Svendborg og Slagelse ikke have produceret mere end 8,212 Cbfod og solgt mere end respective 6,970 Cbfod og 6,341 Cbfod i Gjennemsnit af 1 Tons Kul. Da imidlertid Ledningerne i selve Anstalten ikke blive saa udstrakte som i en By, regner jeg 7500 Cbfod forbrugt i Brænderne af hver Tons Kul, hvilket er flere Hundrede Cbfod høiere end af Herr Howitz calculeret. —

Fremdeles opføres 300 Rd for Løn og Bolig til en Gasmester, men da det er nødvendig for Bestyreren at bor ved Værket, og idetmindste i 6 Maaneder af Aaret at have en fast Assistent, da han dog ikke vil kunne arbejde baade Dag og Nat, saa er det indlysende at dette Beløb idetmindste maa fordobles. —

Endelig opfører han kun 150 Rd for Reparationer, hvilket forsaavidt Bygningernes Vedligeholdelse er tænkt vil kunne være tilstrækkelig; men der mangler da aldeles Udgiften til Fornyelsen af Retorter og Redskaber, som idetmindste maa calculeres til 275 Rd aarlig. — Indtægtssiden vidner om endnu større Ukjendskab til

H

mindre Gasverkets Drift, forenligt med Tilsyn over Ledningsbestyrerne for i Landet. — 122 Tons Kul valle i det förstnämnda Aaret 1140 Tønder Coaks, og af dette Quantum vaagnede Gas Dahl kun ut Forbrug af 164 Tønder = 14% til Gasbelysningen. 76 Maaneder af Aaret udkrævede der omtrent 20% mere Coaks til Lysning end Naboerne ved det Quantum, der laaned. I det af Compagniet mindre Aaret, hvor den største Økonomie iagttoges, blev der i sidstforløbne Driftsaar af 167 Tons Kul leveret 1560 Tønder Coaks, hvorefter igjen for brugt under Naboerne 1201 Tønder Coaks eller 77% af hvad der var tilleveret, og der laanedes herfra ikkun 359 Tdr Coaks til Salg. — Gjennemsnitspriserne for Compagniets Varer er for Coaks 4 ß 8 ß, og for Gjødning 8 ß per Pund, og selv til denne Pris er den sidstnævnte Artikel ikke ordentlig afsættelig. — Hvis nu det af Gas Dahl opførte Gasquantum 1,229,828 Cubikfod lægges til Grund, og der for først anføres Kost lægges det forventelige Forbrug, som den omhyggeligste praktiske Drift af Compagniets mindre Apparater kan ventes vil Regningsresultatet blive følgende:

1,229,828 Cubikfod Gas forbrugt i Brændsel,

8000 Cubikfod pr Tons = ca: 164 Tons Kul til en

Gjennemsnitspris af 10½ Rbl	Rbl	1,722. 0. 0.
Rensning	"	102. 3. 0.
Løn til Bestyrer og Assistent	"	700. 0. 0.
Reparationer af Ledningen	"	150. 0. 0.
Forsikring af Apparater og Rister, Radskorter og Opbygning af Ovnen	"	275. 0. 0.
	Rbl	2949. 3. 0.

Ledningsdriften beregnet efter Resultatet af Driften af Compagniets mindste Værk:

Coaks 330 Tdr a 4 ß 8 ß	= Rbl	247. 3 ß	
Gjødning 47 - a - 8 ß	= "	62. 4. 0.	310. 1. 0.
		Rbl	2639. 2. 0.
Hertil de af Gas Dahl beregnede Renter	=	"	737. 1. 0.
		Summa Rbl	3376. 3. 0.

eller pr 1000 Cubikfod Gas 2 rbl 4 ß 7½ ß

Rörlægningen, Langer etc. i Anstalten vil koste idetmindste 3 Gange saameget som Hr Dahl har opgivet. —

Det vil bemærkes at denne Beregning meget nær falder sammen med den af Hr Howitz opgivne, med Undtagelse af Prisen paa Kul, der er ansat for höi, og som formentlig maa regnes til 10½ Rol pr Tons, hvilket vil være den laveste Gjennemsnitspris. —

Til Herr Böggilds Beregning er det növendigt at bemærke, at det ikke er correct i en Beregning bestemt til Sammenligning med en anden, at medtage Poster, som ikke findes i den anden. — Som Følge heraf maa respective de som Rente af Anlægscapitalen for Rörledninger i Bygningerne eit opförte — Rol 80 —

og Lejen af 10 Stk Gasmaalere — " 150 —
(der henhöre under Anlægssummen)

tilsammen Rol 230 —

fragaae, og 1 Million Cbfod Gas fra Compagniet vilde saaledes komme til at koste Anstalten Rol 2786. 4 ß eller 2 r 4 ß 11½ ß pr 1000 Cbfod. — Dette er imidlertid en fast Pris, der under alle Conjuncturer bliver den samme, medens den forudnævnte vil blive afhængig af Kulpriserne og en mere eller mindre omhyggelig Drift. —

Ærbödigst

C. M. Poulsen

Til

Directionen for Helbredelsesanstalten
for Sindssyge
ved
Aarhuus. —

Til
Det danske Gouvernement
i Rendsburg.

9 Juli 1859

Ved Skrivelse af 27 April d. A. har Regjeringen til Justitsministeriet gjort Tilbud om Anstaltens Forsyning med Gas og efterat Directeuren derom har været givet Leilighed til at erklære sig, har Ministeriet meddelt denne Ordre til at indlede yderligere Forhandlinger med Regjeringen i bemeldte Henseende.

Under denne Sags foreløbige Behandling har det været Directeuren om at gjøre særdeles magtpaaliggende at komme til Kundskab om i hvilket Forhold Omkostningerne ved at Gasværk for Staten ville komme til at staa til hvad Belysning hidtil har kostet, og der er ved Forhandlingen afgivet følgende Beregninger over Anlægget af et Gasværk for Staten.

a Gasværkets Bestyrer Lieutenant Dahl anslaaer Udgifterne til

122 Tons Kul à 9 rd	1098 rd
Rensning af 1,229.828 Cubikfod Gas à 8 ß pr 1000 Cubikfod	102 " 3 "
Løn, Betaling m.m. til en Gasmester	300 "
Reparationer	150 "
	1650 rd 3 mk

ad 29/1859

Indtægt

50 Tdr	Tjøre	à 2 Rd	100 Rd
976 "	Kokes	à 5 ß	813 2 "
			913 Rd 2 ß

Til Udgiften er endvidere regnet Renter 4% og Amortisation 1% af Anlægskapitalen stor 14000 Rd. — Rørledninger, Lamper mere, anslaaet til 700 Rd og kommer derefter Lieutenant Dahl til det Resultat at den hele aarlige Udgift til Asfaltens Oplysning med Kulgas efterat det nye Styrningsforetagende er endt vil blive 1437 Rd 1 ß. eller for hver 1000 Cubik Gas 1 Rd 1 ß 12 ß

b. Bestyreren af Kjøbenhavns Gasværk på Klowitz har opstillet følgende Beregning:

140 Tons Kul à 12½ Rd	1730 Rd
Rensning	100 "
Løn til en Gasmester	300 "
Til dannes Assistentie	400 "
Reparationer af Ovne og Inventarium	300 "
	2830 Rd
For Salg af Kokes c: 500 Tønder og Tjøre ansættes en Indtægt af	500 "
	2330 Rd
4% Rente og 2% Amortisation af en Anlægskapital stor 12,000 Rd	720 "
Summa	3050 Rd

hvarunder de icke äro underkastat [illegible] och [illegible] i Anstalten som Hr Horwitz [illegible] ~~icke~~ skulle [illegible] icke [illegible] än 2000 rd

[illegible] [illegible] om [illegible] af Hr [illegible] Aarhus, har [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ afhaltat [illegible] Beräkning [illegible] den [illegible] Utgift

1½ %	Ränta af Anläggningskapitalet 8000 rd. för [illegible] från Aarhus . . .	120 rd
4 %	Ränta af Anläggningskapitalet 2000 rd. för [illegible] o Byggningarne jemte [illegible]	80 "
	1,000,000 [illegible] à 16 [illegible] per 1000 [illegible] . . .	2666 "
	Lega af 10 St. [illegible] à 15 rd . . .	150 "
	Totalt	3016 rd 32 sk

Men då denna Vinst ser högre ut än den man kan antaga den skulle utgöra vid ett sjelfständigt [illegible] drift, så kan man genom [illegible] Hr Horwitz's Beräkning, [illegible] [illegible] antaga [illegible] 12 [illegible] [illegible] eller [illegible] 10 à 10 [illegible] månad, så [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] af 128 [illegible] [illegible] sig att [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] om [illegible]

ikke skulde være tilbøjelighed
til at gaae ind paa endnu
billigere Betingelser end
nærnte dets Skrivelse af
27 Februar d. A.

S. J. F.

Institsministeriet.

Kjöbenhavn d. 28de Juni 1859.

Efter Modtagelsen af den ærede Directions behagelige Erklæring med Bilage af 3dje d. M. over det med samme tilbagefulgte Andragende, hvori det danske Gascompagnis Hovedbureau fremsætter Tilbud om Helbredelsesanstaltens Forsyning med Gas fra Aarhuus Gasværk, skulde Man, forinden Videre foretages, tjenstligst anmode velbemeldte Direction om at indlede yderligere Forhandlinger med det danske Gascompagni for at forsøge om ikke billigere Vilkaar kunne opnaaes.

Sagens Bilage følge hostagt tilbage.

Emory

Til

Ricard
Cancelliist

Directionen for Helbredelsesanstalten for Sindssyge ved Aarhuus

ad 29/1859

Die Underskript
our Dates haves at bemerke

Til 3 Juni 1859

[illegible].

Under 15 Marts d. A. begjærede det det Kgl. Ministerium at forlange Direktionens Ytringer [illegible] over det fra det danske [illegible] af 27 Febr. om at [illegible] [illegible] med [illegible] fra [illegible] [illegible].

Da det danske [illegible] allerede i 1857 havde gjort Direktionen Forslag i [illegible] [illegible] da af [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] havde [illegible] [illegible] [illegible] i økonomisk [illegible], idet denne [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] blive betydelig [illegible] end den [illegible] [illegible], og da det omnævnte ~~Forslag~~ Tilbud til Ministeriet af 27 Februar [illegible] at indeholde [illegible] [illegible] Modifikationer af det tidligere tilbudne [illegible], saa [illegible] man [illegible] [illegible] ~~at [illegible] det nu foreliggende Forslag [illegible] det ældre Forslag~~, som [illegible] [illegible] [illegible] til det [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] det nu foreliggende Tilbud med det ældre, for deraf at kunne [illegible] [illegible] om, hvorvidt [illegible] fra den økonomiske Side [illegible] at anbefales.

Under 27 April [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] under Litr. A vedlagte [illegible] ~~[illegible]~~ under Litr. [illegible], hvoraf [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ som [illegible] at [illegible] efter [illegible] Tilbud af 27 Febr. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 30 % [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Under [illegible] [illegible] af denne [illegible] har [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] til at [illegible] om [illegible] [illegible] i [illegible], med [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible], [illegible] har [illegible] [illegible] til at [illegible] med den under Litra A ~~A~~ vedføiede [illegible] af 24 April, som [illegible] [illegible] troet at burde anbefale til [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], idet den giver [illegible] til ~~[illegible]~~ [illegible] at [illegible] [illegible] som [illegible] [illegible] betydelig [illegible] end [illegible].

Samtidig havde det Kgl. Ministerium [illegible] [illegible] af en [illegible] for det [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] det [illegible] [illegible] under Litr. B. [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] om [illegible], og ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] Ytringer [illegible] [illegible] det [illegible] [illegible].
~~og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at vedlægge under Litr. B. det [illegible] [illegible] at~~

[illegible] 29/1859.

Meldahl har gjort Spørgsmaalet til Gjenstand for en Betænkning af Bestyrerne af Kjøbenhavns Gasværk Hr. Nowitz (Bilag. Litr. Bb.), og at denne har fundet Dahls Beregning over Indtægterne af det af ham projecterede selvstændige Gasværk for høj, ligesom Meldahl ogsaa gjør opmærksom paa at Dahl synes at have anslaaet ~~Kalprisen for lava og~~ Driftsomkostningerne for lavt, og i det hele tilrander ydarligere Skridt hos det danske Gaskompagni, for der at erholde andrum billigere Betingelser.

Med disse Oplysninger tillader man sig at henstille til det hiin Ministerium, hvorvidt samme anskar at der herfra Stedet indlades ~~gjøres~~ ydarligere Underhandlinger med det danske Gaskompagni.

Med Ministeriets Skrivelse udbedes Bilagene tilbagestaaende.

S. J. I.

Bilag A.

Ifølge den ærede Direktions Opfordring til mig om at udtale mig angaaende det, med Ministeriets Skrivelse af 15^d. M. vedlagte Tilbud fra det danske Gascompagnis Hovedbestyrer, om at forsyne Anstalten med Gas, skal jeg herved tillade mig at fremsætte følgende Bemærkninger.

Efter min, under 16 Juni 1857, til den ærede Direktion indsendte Beregning over, hvorvidt det kunde være fordeelagtigt for Anstalten at blive belyst med Gas, leveret fra Aarhuus, istedet for at vedblive med den nuværende Belysningsmaade, kom jeg til det Resultat: at Gasbelysningen vilde koste aarligen, mindst 1782 Rdl. — beregnet efter de, den Tid, fra Gascompagniet modtagne Tilbud — foruden 4% af den Capital som vilde udfordres til Rørledningen, samt Lamper m. m. i Bygningerne, der maatte beregnes af et Anlægscapital, over 2000 Rdl, altsaa i Rente 80 Rdl., og følgelig vilde Gasbelysningen aarlig komme til at koste Anstalten, efter dens nuværende Størrelse

— c: Rdl 1862 — " — ;

hvorimod den nuværende Belysningsmaade vilde koste — beregnet efter en Gjennemsnitspris af 4 Skr. — aarlig . . . . 891 " "

med Tillæg af Væger, Reparationer af Lamper, Nyanskaffelse af Kugler, Glas m. m. 50 " "

altsaa ialt c: Rdl 941 " "

Gascompagniets ovennævnte Tilbud til det høie Ministerium, gaaer derimod nu ud paa lidt billigere Betingelser, saavel med den stipulerede Rente af Anlægscapitalen, som med Forbruget af Gassen, men vil alligevel ud-

ad 29/1859

fordre en langt større aarlig Udgift, end den
nubrugelige Belyrningsmaade udkrever, hvilket
jeg i Nedenstaaende skal tillade mig at oplyse.

Anlægscapitalen for Hoved-Rørledningen fra Aar-
huus til Anstalten, er beregnet til omtrent

— Rdl 8000 —

— maaskee den kan blive endnu større? —
der efter Tilbudets Post 2 skal forrenter med 3% = 240 rd —
da jeg antager, at her ikke vil bruges ~~brug~~
1,000,000 Cbf Gas aarlig, naar Anstaltens
forestaaende Udvidelse er fuldendt, vil jeg
ei heller tage nogen Notitie af den tilbudte
Nedsættelse i Renten, for et større Forbrug
af Gas —

Anlægscapital til Rørledningen, samt
Lamper etc etc i Bygningerne

— Rdl 2000 —

heraf 4% er . . . . . 80 —
aarligt Forbrug af 1,000,000 Cbf Gas
a 16 ß pr 1000 Cbf er . . . 2666 - 4 —
aarlig Leje af 10 Sq Gasmaalere, beregnet
til en Gjennemsnitspris af 15 rd er . . 150 —
den aarlige Udgift ved Gasbelyrningen
ville saaledes andrage . . . c: Rdl 3,136 - 4 ß —

Anlægscapital til den nubrugelige Belyrningsmaade
d: v: s: til det forøgede Antal af Lamper, Lygter og Lyse-
stager m: m: c: Rdl 1200 —
heraf 4% er . . . . . 48 rd —
selve Belyrningen koster nu — som tidligere
anført — aarligen 890 rd, men vil formeent
tegen forhøjer med 150% altsaa til . . 2225 —
Udgiften til Vogter, til Reparation af Lamper
m: m: er c: 50 rd, forhøjet med 150% bliver 125 —
den aarlige Udgift for den nubrugelige
Belyrning, vil saaledes blive c: . Rdl 2398 —
og følgeligen ville Gasbelyrningen — naar An-
staltens forestaaende Udvidelse er fuldendt — komme

til at koste 30% mere aarlig.
At jeg saa longe har tilbageholdt disse mine Bemærkninger, maa den orede Direction undskylde, da jeg har afventet et Overslag fra Civilingeniør, Lieutenant, Ridder, Adam Dahl af Slesvig, paa at forsyne Anstalten med Gas, fra et her paa Stedet antagt Gasverk, drevet for Anstaltens egen Regning.
Dette Overslag, som jeg først igaar har modtaget, tillader jeg mig herved at vedlogge, samt at anbefale paa det ivrigste, efterhom Overslaget — der forekommer mig at være vel motiveret og upartisk fremstillet — udviser, at Belysningen frembragt paa den af ham forestrevne Maade, vil kunde haves

pr 1000 Cbf. Gas for 1 Rd 1 ß 12 ß

altsaa meget over 100% billigere end fra Gasverket i Aarhuus til sikke i s Anstalten.
Efter den i Hr Dahls Overslag fremsatte Beregning over Anlæget og Brugen af et Gasverk her vil Udgiften blive . . . . . Rdl 1650-3-
" 4% Rente, og Amortisation 1% af Anlægscapitalen 14.000 Rdl . . . . " 700-
ialt Udgift Rdl . . 2350-3-
Indtægten derimod anslaaes til . . . 913-2-
Den aarlige Udgift som Gasbelysningen saaledes vil komme til at koste Anstalten, efter dens udvidede Maalestok, vil altsaa blive . . Rdl 1,437-1-
eller c: 66% mindre end ~~den~~ Belysningen efter min ovenanførte Calculé, vil koste Anstalten paa den nubrugelige Maade.
Hvad der meget styrker min Tillid til Hr Dahls Overslag, er, at der i Vinter var hos mig en Hr Heins, af Firmaet Hovetz & Heins i Kjøbenhavn, der og befatter sig med Anlæget af Gasverker, for at anbefale sig, saafremt Anstalten ville forsynes med Gas, og at han i den Anledning forfattede en Calculation, der paa det nærmeste afgav samme fordeelagtige Resultat, som den af Dahl vedlagte.
Forøvrigt vil jeg tillade mig den Bemærkning, at Hovedpointet i disse Herres forebragte Calculer, vist

maa vore det, at Gassen kan produceres her paa Stedet til den — i Sammenligning med Garcompagniets Forlangende — höjst billige Preis af c 8 ß pr 1000 Cbf. Thi om Anlogscapitalen skulde komme til at overstige Calculen med nogle Hundrede Rdl, ja selv om det blev med 1000 Rdl, vil ikke have synderligt at sige, med Hensyn til den deraf flydende aarlige höjere Forrentning og Amortisation.

I min omtalte Skrivelse af 16 Juni 1857, fraraadede jeg af forskjellige Grunde, at anlogge noget Garvork her paa Pladsen, vesentligst af den Grund, at jeg ansaae et saadant Vork, for at vore altfor complicerede til, at det kunde driver og passes uden ved söregne dertil dannede Mennesker. Efter hvad jeg senere har bragt i Erfaring, forholder dette sig langt fra ikke saaledes, og jeg maa fölgeligen tilraade, at der anlogges et Garvork paa Anstaltens Terrain, istedet for at tage Gassen fra Rachuus, og det saa meget mere, som der er den største Sandsynlighed, om ikke Visshed, for, at Anstaltens uubrugelige Belysningsmaade vil komme til at udkrive en langt större aarlig Udgift, end som om Belysningen tilvejebragtes ved et her anbragt Garvork. Desforuden vil Gasbelysningen kunne forskaffe Anstalten flere, ingenlunde uvigtige Fordele, saasom Fritagelse for det daglige Grisere og den daglige store Tidsspilde ved Olielampernes Parning; en langt renere og storkere Belysning; en ikke ubetydelig Besparelse af Brandhelsmateriale — da Gasflammen, som bebekjendt, kan bidrage meget til et Locales Opvarmning — m. fl. andre Fordele. —

Helbredelsesanstalten d 27 April 1859. —

Ærbödigst
Tosbøggild

Til

Directionen for Helbredelsesanstalten for Sindssyge i Störregjelland. —

Allan Dahl & Co.
SCHLESWIG

p. t. Aarhuus d. 24de April 1859

Bilag A. a.

Herr Forvalter!

Efølge Deres meget ærede Opfordring undlader jeg ikke herved at tilstille Dem en Fremstilling af Forholdet mellem Udgifterne ved de forskjellige Belysningsmethoder.

Gasflammen, saavelsom Lys- og Lampeflammen, er en brændende Kulbrintegas, i hvilken Kulstoffet er det lysende Element. Forskjellen, der finder Sted imellem de forskjellige Belysningsmethoder, er kun den, at Flammen i Lyset eller Lampen ved sin egen Varme udskiller de brændbare Gaser af Talgen eller Olien, for strax at fortære den, medens ved den saa kaldte „Gasbelysning" de brændbare Gaser udviklas ved særegne Indretninger og særskilt Varme, for senere at henledes til de Tider og paa de Steder, hvor man agter at forbruge den.

For at erholde Maximum af Lyskraften i et Lys, eller Olien i en Lampe af forbedret Construction, maa Tilførselen af Ned, Udviklingen af Gas og Tilströmmingen af Luft staae i et bestemt, nøiagtigt Forhold til hinanden, hvilket aldrig kan opnaaes, da enhver Forandring

ad 29/1859

[illegible]

af Vogens Beskaffenhed, eller Forskjellighed i Lufttrokket strax frembringer en Afvigelse i Retning af Lysintensitet.

Man har derfor ladet Udviklingen af Forbrændingen af de brændbare Gaser være uafhængige af hinanden, hvorved man af det samme Quantum Gas har erholdt en langt større Lysmængde, eller en langt billigere Belysning.—

Til yderligere Forklaring fremsættes følgende Forholdstal imellem Lysstyrken og Bekostningen ved efterfølgende Belysningsmidler i samme Tid og under lige Forhold

	Lysstyrke	Bekostning
Talglys, 6 pr. ℔ —	10,66 —	0,113
— do — 8 — do — —	8,74 —	0,120
Stearinlys, 4 — do — —	14,30 —	0,186
Kjøkkenlampe	6,65 —	0,166
Lampe m. bred Vage og Trekglas	12,15 —	0,123
Krandslampe (argantisk)	41,0 —	0,061
Steenkulgas —	127,0 —	0,039

Af Foranstaaende vil det være indlysende, hvor fordeelagtigt Steenkulgasen stiller sig ligeoverfor ethvert andet Belysningsmiddel, uafhængigt af det saa overordentlig vigtige, ved dens Tilberedning fremstaaende Biproduct, Cokes'en.

Efter Herr Forvalterens eget Udsagn vil Tilbredelsesanstalten i sin nuværende Bikkelse brænde Gas i — 149,070 Timer aarligt, men at man kan regne, at Forbruget vil tiltage med — 150% — naar det nye Byggningsforetagende er endt.

Regner man 3 cbf. i Timen, vil man faa et Forbrug af 1,118,025 cbf. Gas, hvortil man lægger

10% Tab = 111,803

i alt — 1,229,828 cbf. Gas, som aarlig skal tilberedes. —

Hertil vil bruges — 122 Tons Tul à 2,240 ℔, der give som Biprodukter:

50 Tdr. Tjære og

976 " Tokes, foruden hvad der medgaaer til Gasens Udvikling.

Herefter vil altsaa Forholdet mellem Udgift og Indtægt stille sig saaledes:

Udgift:

122 Tons Tul — à 9 Rdr. —	Rdr.	1098 —
Rensning af 1,229,828 cbf. Gas à 8 ß pr. 1000 cbf. —	"	102 — 3 —
Løn til en Gasmester, foruden fri Bolig, Lys og Brænde —	"	300 —
Reparationer —	"	150 —
	Rdr.	1650 —

Indtægt:

50 Tdr. Tjære — à 2 Rdr. —	Rdr.	100 —
976 " Tokes — à 5 ß —	"	813 —
	Rdr.	913 —

Til den aarlige Udgift maa endvidere regnes Re

4% og Amortisation 1% af Anlægscapitalen – stor

14000 Rdr.

som Bygningerne og Apparaterne til det projecterede Gasværk, inclusive dette nødvendige Kørledning i og udenfor selve Anstalten, samt Lamper, Pendants, Arme etc calculeres at ville koste:

700 Rdr.

Den hele aarlige Udgift til Fulbredelsesanstaltens Oplysning med Kulgas, efterat det nye Bygningsforetagende er endt, vil altsaa være:

Rdr. 1437 – 1 p. f

eller hver 1000 cbf. Gas vil koste Anstalten

Rdr. 1 – 1 p 12 f

Om og hvorvidt Fulbredelsesanstalten selv bør anlægge og drive et Gasværk, kan vel efter det Ovenstaaende ikke være tvivlsomt, men jeg skal dog endnu, næst efter at gjøre opmærksom paa den Rigelighed, hvormed alle Udgiftsposterne ere anførte i Forhold til Indtægtsposterne, tillade mig at berøre en af de mange vrange Meninger, de større Gasværker søge at udbrede iblandt Publikum, den nemlig, at de mindre Gasværkers Retorter skulle lide uforholdsmæssigt meget ved at maatte henstaae ubenyttede i længere Tid, især om Sommeren.

Istedenfor at imødegaae en slig Absurditet, skal jeg blot tillade mig at anføre, at i ethvert større Gasværk, der er monteret med 10 à 12 Retorter, er der om Sommeren ofte kun 1 à 2 Retorter i Brug, ikke at tale om, at ethvert Gasværk altid maa høre 4 à 5 Ret. i Reserve. —

Slutteligen undlader jeg ikke, at anbefale vort Comp. hvis Fulbredelsesanstalten skulde ønske at erholde motiverede detaillerede Overslag med tilh. Tegninger over de til det proj. Gasværk nødvendige Bygninger, Maskiner etc.

Med Agtelse ærbødigst

Allan Dahl

Herr Forvalter Bøggild.

Bilag B.

Ifölge den ærede Directions Anmodning til mig om at indgive min Betænkning over medfölgende Skrivelser fra Justitsraad Poulsen, Lieutenant Allan Dahls og Forvalter Böggild i Anledning af den paatænkte Anlæggelse af et Gasværk ved Aarhuus Sindsiyge-Anstalt eller Forbindelsen med Gasværket i Aarhuus, tager jeg mig herved den Frihed at besvare denne Anmodning ved, forudem at henvise til medfölgende Skrivelse fra Hr. Howitz, Bestyrer af Kjöbenhavns Gasværk, hvis Mening jeg har indhentet, da jeg ikke er saaledes inde i disse Forhold at jeg paa egen Haand har troet at turde besvare den ærede Directions Forespörgsel uden at indhente en erfaren Mands Betænkning, ~~at~~ tillade mig at gjöre den Bemærkning med Hensyn til Hr. Lieutenant Dahls Forslag, at han i sit Overslag vel har anfört Lön til en Gasmester, men ikke til dennes Assistent, samt at hans Beregning af Kulforbruget vel er ansat noget for lavt, ligesom ogsaa hans Kulpriser ere vel lave, da han vistnok ikke har beregnet Transporten fra Havnen ud til Anstalten; jeg skal derfor tillade mig her at opgive Mellemprisen for de 4 sidst forlöbne Aar, hvilken har været circa 8 ß 8 ß. pr. Tönde, Transporten iberegnet. Hr. Howitz har vel beregnet temmelig höi Priis paa Kul, som efter hans Beregning vil komme paa circa 10 ß 10 ß pr. Tönde, da man regner circa 7 Tönder paa 1 Ton, hvoraf kommer det Resultat at 140 Tons Kul, beregnet til 980 Tönder à 8 ß 8 ß vil koste circa 1388 Rd.

Af Hr. Howitz Skrivelse vil sees, at Beregningen i Hr. Lieutenant Dahls Overslag over Indtægten af Tjære og Cokes er ansat for höit, da den er anslaaet til 913 Rd 2 ß og Hr. Howitz kun ansættes den til 500 Rd.—

ad 29/1859.

Hvorvidt det er at anbefale for en saadan Anstalt selv at være Producent kan jeg vel ikke have nogen competent Som om, men det forekommer mig ikke at være tilraadeligt, deels fordi Overopsynet ved en saadan Indretning vil være vanskelig, deels fordi en saadan Forögelse af gagerede Embedsmænd ved Anstalten i Tiden maaskee kunde medföre Ulemper og forögede Udgifter og deels fordi et Gasværk i umiddelbar Nærhed-iser af Anstaltens Sygeafdelinger, vil medföre alle de Ulemper, der følger med enhver saadan Indretning, og jeg vil derfor blot tillade mig at anbefale den ærede Direction at gjöre end yderligere Skridt hos Hr. Justitsraad Poulsen for, om muligt, at faae ham til at gaae ind paa endnu billigere Betingelser.

ærbödigst

F. Meldahl

Kjöbenhavn den 18 Mai. 1859

Til

Directionen for Sindssyge-Anstalten ved Aarhuus

Kjøbenhavn den 10de Mai 1859.

Bilag B.

Deres Velbaarenhed har i en Skrivelse af 5te d.M. anmodet mig om en Betænkning over medfølgende Skrivelser fra Hr Institutraad Poulsen, Forvalter Bøggild og Hr Allan Dahl.

Hvorvidt Uldbeklædning eller Haarbeklædning i Væveanstalten vil være det meest hensigtsmæssige og besparende, seer jeg mig af det foreliggende ikke istand til nærmere at oplyse, men maa indskrænke mig til at meddele Dem at man gjennemsnitligt taget og praktiskt beregnet har solgt 66 [illegible] Kubfod eller 11 Tønder Haar for equivalent med 1 Skd Uld.

I forrige Aar foretog min daværende Conducteur Hein paa en Reise til Rosenvold Aarhuus, og da han havde hørt at der var Tale om Anlæg af et Haarværk for Væveanstalten gav jeg ham Ordre til at opholde sig dersteds til at gjøre sig bekjendt med Localiteterne. At han har givet et Driftsoverslag til Forvalter Bøggild er mig ubekjendt, og forundrer mig meget at hans Overslag stemme med Hr Dahls, da han dog har havt tilstrækkelig Leilighed til at gjøre sig bekjendt med min Overslag, der ofrige en Del fra [illegible] meddelte.

Forsaavidt jeg har erfaret om Localiteterne vil det være nødvendigt at transportere Kullene et temmeligt langt Stykke. [illegible] paa [illegible]

ad 29/1859

Jeg antager at man gjennemsnitligt ikke kan have et saa ringe Quantum Kul som dertil vil behøves for en ringere Prus end 12½ rd pr Ton og for Tiden vil det endog være muuligt at have dem saa billigt, da Fragterne staae imellem £13 og £15 pr Kiel. Naar Kul tillige skulle give regelige og gode Kokes tør man ikke regne paa mere end 9000 eng: Pfod eller 1500 Ponder af een Ton. Fabrikationen af 1.230000 eng: Pfod vil da koste

140 Tons Kul a 12½ rd	1730 rd
Reusning	100 –
Løn til en Gasmester	300 –
Da denne ikke kan arbeide baade Nat og Dag og heller ikke kan arbeide to Steder paa een gang baade i Rensehuset og Retorthuset maae han have Assistanie, som kan ansættes til	400
Reparationer af Ovne og Inventarier	300
Summa	2830 rd

Det Quantum Kokes, som kan sælges vil neppe overstige 500 Ponder. For Kokes og Tyre kan sættes en Indtægt af — 500 rd

2330 rd

4% Rente og 2 Procent Amortisation af en Anlægscapital stor 12000 rd	720
Summa	3050 rd

Det maae bemærkes at Størlægningen og Lamperne i Anstalten her ikke er medregnet, hvil-

ket vistnok ikke lidet vil overskride 2000 r

Jeg troer ikke at jeg kan tilraade noget bedre end tage imod Justitsraad Poulzens Tilbud. Den anførte Priis paa Gas af 16 rd pr 1000 Tønder er særdeles lav og Betingelserne idet hele taget gunstige. De nu værende høie Kulpriser og Fragter ville formentligen ikke lidet forøge den her anførte Sum, hvori der heller ikke er regnet uforudseelige Udgifter.

Med særdeles Agtelse

ærb:

G. Hansen

St

Hr Architect Meldahl.

54-55

1750 Tønder Kul [illegible] — 280 [illegible] p Tønde — a 6 ℔ 8 ß.

1 [illegible] 1858 1000 ℔ = 28 ℔ 4 ß —

1857 a 1858 — 8 ℔ 12 ß p Tønde

56-57 — 9 ℔ 8 ß p Tønde

55-56 — 8 ℔

DM 17/3 59

Det Danske Gascompagnies Forredbureau

Flensborg den 27de Februar 1859.

Det vil formentligt være det Høie Ministerium bekjendt, at jeg for længere Tid siden paa det Danske Gascompagnies Vegne har gjort Directionen for den nørrejydske Helbredelsesanstalt for Sindssvage ved Aarhuus Tilbud om at forsyne Anstalten med det til dens Belysning og event: andre Øjemed fornødne Kvantum Gas fra Aarhuus Gasværk, men at de derom førte Forhandlinger ikke have ført til noget Resultat, da Anstaltens Direction fandt det rigtigst at stille dette Spørgsmaal i Bero indtil der var taget endelig Bestemmelse angaaende en dengang paatænkt Udvidelse af Anstalten. —

Da det imidlertid nu er afgjort, at en saadan Udvidelse skal iværksættes, og da det er mig bekjendt, at man ønsker at faae den mangelfulde Oliebelysning erstattet ved Indførelse af Gasbelysning, har jeg troet Øjeblikket belejligt til at henvende mig til det Høie Ministerium med Tilbud om Overtagelsen af bemeldte Anstalts Forsyning med Gas fra Aarhuus Gasværk, og skal i den Anledning tillade mig i det Efterfølgende at opgive de nærmere Betingelser, hvorunder jeg seer mig istand til at gjøre Tilbud herom. —

Den betydelige Afstand fra Aarhuus Gasværk til Anstalten - circa 1/2 Mil - udkræver at der til Gasledningen ikke anvendes Rør af ringere Dimension end 3 Tommer, som vil medføre en Bekostning af omtrent 8000 Rd. —

Efter de almindeligt gjældende Regler erholde de private Forbrugere, der forsynes med Gas fra et af det Danske Gascompagnies Værker, ikke over 30 Fod af Stikrørsledningerne fra Forredrørene til det vedkommende Hus frit

Jmes Ds Nl 727/3 ad 29/1859

leveret af Compagniet medens Resten maa betales af Forbrugeren, hvori der dog undtagelsesvis skeer den Forandring at Compagniet nedlægger og vedligeholder hele Stikröret for egen Regning, mod at den dertil medgaaende Capital forrentes med 6 pCt pro anno. —

Paa Grund af det formodede temmeligt betydelige Gasforbrug i Helbredelsesanstalten, hvor jeg mig imidlertid istand til for dennes Vedkommende at tilbyde følgende Forandringer i de ovennævnte Regler, nemlig:

1, enten at Helbredelsesanstalten afholder Halvdelen af de Udgifter, der ved Compagniets Ingenieurs detaillerede Regning godtgjöres at være medgaaende til Anlæget af Körledningen fra Aarhuus Gasværks nærmeste Hovedrör ud til Anstalten, medens Compagniet selv bærer den anden Halvdeel;

2, eller, at Compagniet for sin egen Regning afholder samtlige Udgifter ved bemeldte Körledning, mod at den Sum, der paa ovennævnte Maade godtgjöres at være anvendt hertil, forrentes af Helbredelsesanstalten med 3 per cent pro anno, hvilken Rente endog vilde blive nedsat til 1½ pr. Cent pro anno, naar det aarlige Gasforbrug i Anstalten beløb sig til 1 Million engelske Cubikfod, og aldeles vilde bortfalde naar det aarlige Forbrug gik og til 1½ Million Cubikfod Gas eller derover. —

Denne Rente erlægges quartaliter, halvaarlig eller for et helt Aar samtidigt med Betalingen for Gasforbruget efter Anstaltens eget Ønske. —

+ Renten

I begge Tilfælde vilde Compagniet forpligte sig til at levere Gassen til en Pris af 16 Rbl pr 1000 Danske Kultön, der eller 2 Rbl 4 ß pr 1000 engelske Cubikfod, der er den laveste af de af Compagniet for större Kvantiteter normerede Priser for Gas, og desforuden maatte Helbredelsesanstalten

udrede Lejen af de fornødne Gasmaalere, der kun er ubetydelig og forsaa for en 100 Blus Maaler ikkun belöber sig til 5 rd 24 ß pr Kvartal.

Af Helbredelsesanstalten fordredes kun, at den forpligtede sig til at tage sin hele Forsyning af Gas fra Aarhuus Gasværk i et Tidsrum af mindst 20 Tyve-Aar. —

Med Hensyn til, at det muligen vilde blive taget under Overveielse, om det ikke maatte være fordelagtigere for Helbredelsesanstalten at anlægge et Gasværk til sin Forsyning, skal jeg tillade mig at udtale som min Formening, at der derved ligeoverfor mine ovennævnte billige Vilkaar, ikke vilde kunne opnaaes nogen Besparelse. — Det er nemlig en Kjendsgjerning, at alle mindre Gasanlæg blive forholdsviskostbarere ikke alene hvad selve Anlæget angaar, men navnligt med Hensyn til Driften, og dette især i Sommermaanederne, da Værket i denne Tid paa Grund af det mindre Gasforbrug ikke vil kunne holdes i uafbrudt Drift, hvorved ikke ubetydelige Tab af Brændmaterial, af Gas og Arbeidskraft samt foröget Slid paa Retorter og Ovne vil være uundgaaeligt. — Det vil desuden være meget ranskeligt at faae en tilstrækkelig dygtig og paalidelig Bestyrer til et saadant lille Gasværk uden imod en Lönning, som vilde staa i Misforhold til Gasproductionen og bidrage til endmere at fordyre denne, og paa den anden Side vilde det dog have store Betænkeligheder at overlade Anlægets Ledelse til en simpel Arbeider, da et Uheld eller en Uforsigtighed ved Gassens Fabrikation let kunde medföre store Gene og ubestemmelige Udgifter. Desuden turde det være meget tvivlsomt om det er hensigtsmæssigt at foröge Anstaltens Ökonomie med et nyt og saa forskjelligeartet Anlæg hvis Vedligeholdelse og Drift kræver speciel Sagkundskab og Tilsyn. —

Idet jeg i Henhold til Foranstaaende, tillader

K.